

Listéra

1 - 2006

TELEMARK BOTANISKE FORENING

LISTÉRA - Tidsskrift for Telemark Botaniske Forening
(NBF, Telemarksavdelingen)
21. årgang, 2006, nummer 1

ADRESSER OG TELEFONER:

TELEMARK BOTANISKE FORENING, org.nr. 989 212 621
Postboks 25 Stridsklev, 3904 Porsgrunn. Girokonto: 0530 3890647
Foreningens e-mail-kontakt: a-jhalvo@online.no
Foreningens hjemmeside: www.miclis.no/tbf

Kasserer: Åse Halvorsen, Langerødvegen 4, 3719 Skien
Tlf.: 35 50 01 35

Styremedlem: Esther Broch, Oscars gate 53, 3725 Skien
Tlf.: 35 53 05 86

Styremedlem: Målfrid Ergon, Steinringen 47, 3931 Porsgrunn
Tlf.: 35 51 25 16

Styremedlem: Bjørn Erik Halvorsen, Utsikten 4, 3911 Porsgrunn
Tlf.: 35 55 42 57

Styremedlem: Trond Risdal, Orionvegen 88, 3942 Porsgrunn
Tlf.: 35 51 29 69

1. Varamedlem: Grete Stendalen, Wettergreensveg 5, 3738 Skien
Tlf.: 35 59 43 73

2. Varamedlem: Anne Vinorum, Raskenlundvegen 29, 3928 Porsgrunn
Tlf.: 35 51 25 16

Floraatlas: Bjørn Erik Halvorsen, Utsikten 4, 3911 Porsgrunn
Tlf.: 35 55 42 57
Roger Halvorsen, Hanevoldvn. 15, 3090 Hof
Mobiltelefon: 41 50 54 12
Trond Risdal, Orionvegen 88, 3942 Porsgrunn
Tlf.: 35 51 29 69

I redaksjonen:

Norman Hagen (e-post: atele@online.no), Priscilla Hansen (e-post: peahans@online.no),
Grete Stendalen (e-post: gretehs@c2i.net)

Forsidebildet: Fra turen til Nordgardsetra dagen etter jubileumsfesten

ISSN: 0801 - 9460

TREET

Av Halldis Moren Vesaas

Sjå treet.

Einsamt står det, nakent
i kaldt, gulbleikt mars-gry
med skarp kant av skaresnø
kring foten.

Dei andre tre her på sletta
står samansigne i stivt bar
og søv trygt i sin vinter.
Men dette er ansleis enn dei.

For dette aleine er nakent
og ventar lauv.
Knuppene ligg alt som dropar
tett etter kvar ein kvist.
Varsomt og vakt, urørleg,
står treet og ber sin skatt
med veik glans som av perler
kring seg frå rot til topp.

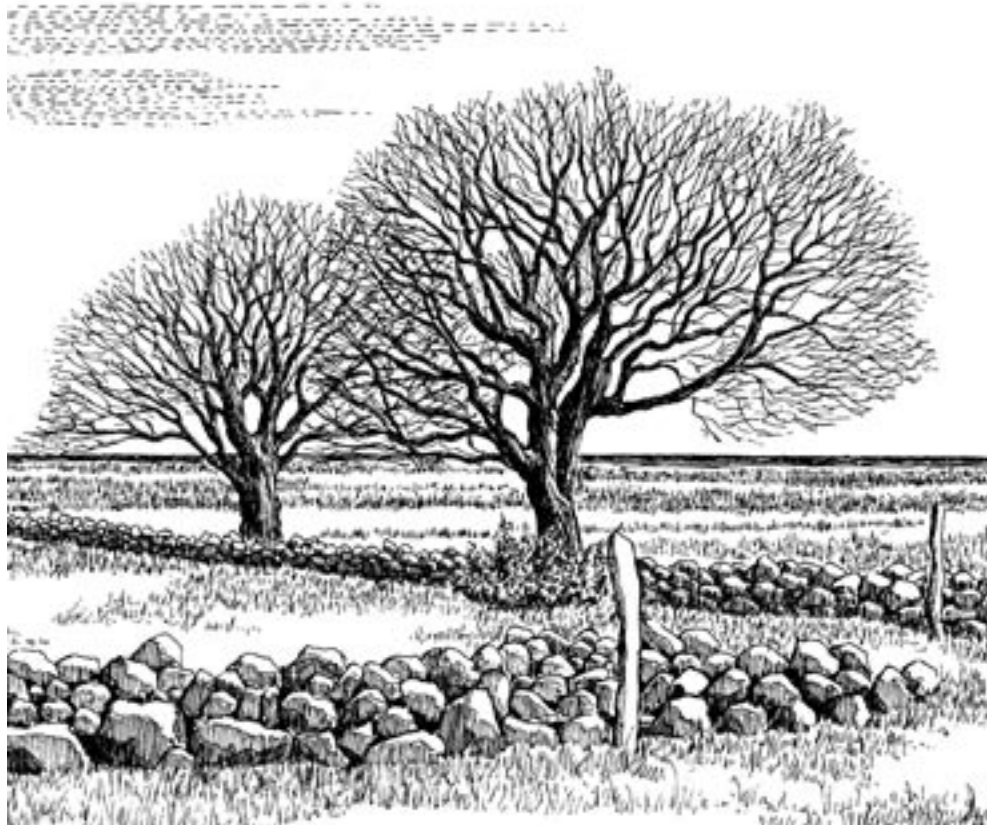
Gå ikkje nærare,
stilt skal det vera her enno,
ingen må vakne her enno,
men snart, snart –
derfor ligg dette mjuke skimmer
lett som ein lykkeleg draum
over det sovande liv.

Alt på vår jord som ber knuppar
og veit si fullbyrding nær,
har dette skimmeret kring seg
av venting og togn og draum.

Så rart å ha sett det treet.

Så godt å ha vore det treet
– og vera det, enno ein morgon.

Treet, Aschehoug, 1947

“Ett par åldriga oxlar nära havet i Runsten” fra Ölandssommar av Lennart Lindmark

ÅRETS BLOMST I TELEMARKE

For noen botaniske sesonger siden utnevnte Telemark Botaniske Forening flere år på rad årets blomst. Denne tradisjonen ønsker foreningen å gjenopplive sesongen 2006. Utvalgt plante i år blir søterot *Gentiana purpurea*.

Norsk flora 7. utgave fra Det Norske Samlaget har følgende beskrivelse av planten:

20-80 cm. Fleiråring. Grov rot med beisk smak. Rosettblad smalt eggforma med 5-7 bogne nervar. Blomar store, opprette, i tett samling i toppen. Krone mørkt purpurraud (s.sj. bleikgul).

Utseendemessig kan den ikke forveksles med noen annen viltvoksende norsk plante. Søterotens utbredelse er: „Nokså vanlig frå Te Bø og Nissedal...” iflg. *Norsk flora*.

Søterot har tidligere ikke vært registrert i *Floraatlas for Telemark*, så alle registreringer av planten er interessante. Vi ønsker oss nøyaktig funnsted, tidspunkt og også antall av planta.

Alle registreringer sendes til Telemark Botaniske Forening, Postboks 25 Stridsklev, 3904 Porsgrunn eller b-halvor@online.no.

Registreringene blir deretter plottet inn i TBFs floraatlas, som er et nyttig verktøy for foreningen og sentrale botaniske aktører.

Telemark Botaniske Forening håper på en stor og god oppslutning!

Styret

* * * * *

FRA REDAKSJONEN

Så har vi overlevd jubileumsåret, vi også – og kan ta fatt på nye oppgaver, som styret antyder her. Som en liten pekepinne for dem som er interesserte i å ta opp deres oppfordring, følger heretter et bidrag fra vår „distriktskorrespondent” i Bærum. For at de som ikke var tilstede under jubileumsfesten kan juble litt i ettertid, tar vi med noe av det som der ble presentert (side 23-31).

Møte- og turreferater for 2005 finner du også her. Med de offisielle løsninger på de siste botaniske nøttene, de nye plantefunn for 2002 og 2003 og siste del av Bjørn Eriks sammenligning mellom Norges og Kretas flora, er vi nære ved å komme à jour med det vi hadde på hjerte. Mye måtte vike plass for alle de fine innlegg i jubileumsnummeret!

Dermed: God lesning! Og god jakt på søterot! Benytt anledningen i sommer til å ta dere en tur til fjells!

ÅRETS BLOMST – SØTEROT (*Gentiana purpurea*)

Jeg fikk en oppfordring om å skrive en artikkel om årets blomst, søterot, gjerne krydret med bilder.

Da jeg aldri har sett søterot, ikke har noen bilder av planten, og oppfattet at planten var godt omtalt i jubileumsnummeret av *Listéra*, takket jeg nei til invitasjonen.

Men da jeg er sta, søt og rotete, gjør jeg allikevel et forsøk på å finne informasjon om søterot som ikke kom med i forrige *Listéra*.

Jeg starter med å slå opp i *Våre ville planter* (Lagerberg/Holmboe) fra 1940. Der er fire *Gentiana*-arter omtalt, men ikke *Gentiana purpurea*. Da måtte jeg ty til min kjære *Norges planter* (Fægri) fra 1958. Og fant:

Gentiana purpurea – inntil vel halv meter høy, flerårig urt med store, egglanssettformete, buenervete blad. Blomster få sammen i stengelspissen og de øvre blad hjørner, store, purpurbrune, halvlukkede, velluktende.

Fægri omtaler planten som den mest oppsiktsvekkende fjellets plante verden kan vise oss. Først og fremst på grunn av dens aparte utseende. Allerede bladene er underlige: buenervete med en serie noenlunde like sterke nerver som løper fra stilk til spiss. Denne nervetypen er meget sjelden blant tofrøbladete, men vanlig hos enfrøbladete. Ingen kan forveksles med søterot (bortsett fra nyserot, men den finnes bare i

Finnmark, – søterot bare sørpå). Søterot-bladene er i virkeligheten så karakteristiske at vi lett kjenner planten igjen, – selv når den ikke blomstrer.

Blomstene er også helt spesielle: Ingen andre planter i vår flora har mørke, brunrøde blomster av den størrelsen. Og blomstene er nesten alltid lukket, selv i fint vær. Fægri skrev i 1958 at man ikke visste helt hvordan bestøvningen finner sted. Men humlene har neppe noen problemer med å finne frem, de klarer nok å presse fra hverandre kronflikene selv når disse er lukket.

Søterot vokser i engsamfunn til fjells. Den tåler forholdsvis langvarig snedekke. Tidligere fantes planten på steder i vårt land der den nå synes å være forsvunnet. Det var en svært populær medisinplante som var en stor eksportartikkel, og dette er nok årsaken til at den flere steder er fjernet.

Røttene inneholder store mengder bitterstoffer: „*Bli den spist rå, går beskheten neppe av ens munn på en halv dag*” – sitat fra Henrik Harpestreng fra 1200-tallet.

I vår tids folkemedisin er søterot hovedsakelig brukt ved mavelidelser, særlig diaré. Bitterstoffet gentiopikrin øker sekresjon av spytt i munnhulen og fordøyelsesvæske i mavesekken. Dette er grunnen til skolemedisinens bruk av roten, også i vår tid, som et middel til å øke matlysten og bedre fordøyelsen.

Vanligvis ble søterot brukt som smaksstoff i brennevin, – men fra Kvinesdal hører man at roten ble tygget mot dårlig fordøyelse. Og da er det jo et spørsmål om ikke kuren var verre en sykdommen!

Slektsnavnet *Gentiana* kommer av Kong Gentius i Illyria som i andre århundre før Kristus oppdaget plantens legedomskraft, *purpurea* henviser til blomsterfargen. Fægri antyder at 'søte'-navnet kan være et erstatningsnavn for de riktige navnene, – fordi de egentlige navnene kunne tenkes å krenke de vettene som levde i plantene. Og det kunne man

ikke risikere, – det var jo disse vettene man trengte hjelp fra.

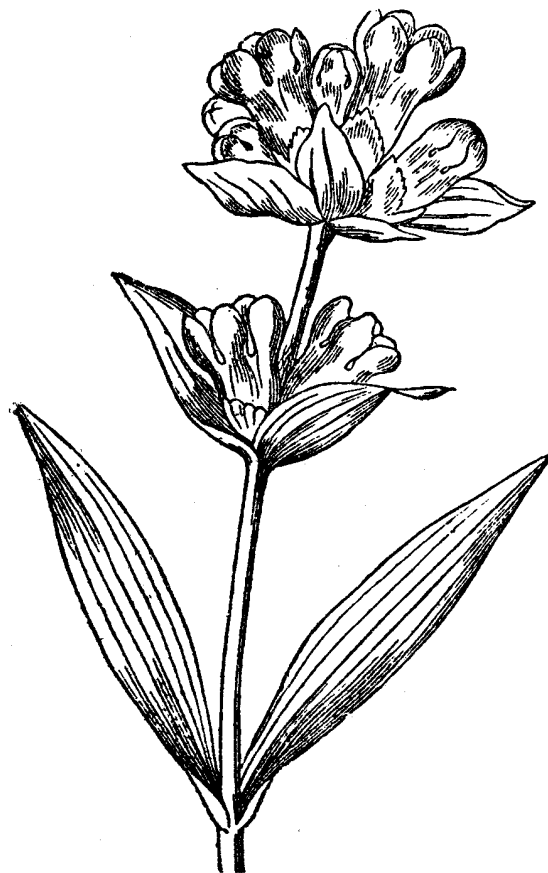
Søterot er den første offisielle kommuneblomst, utvalgt av Midtre Gausdal i 1993. I ettertid er den også blitt Bykles kommuneblomst.

Etter nå å ha lest mye om denne morsomme planten, har jeg bestemt meg for at den settes på min personlige plan, og at jeg i løpet av sommeren 2006 skal ta bilder av søterot. Er det noen som vet hvor den vokser og kan invitere meg med på en botanikk-tur til sommeren?

Hilsen

Kristin Vigander

Distriktskorrespondent

Søterot fra Haandbog i Norges flora av Axel Blytt

LØSNING FLERE BOTANISKE „NØTTER”

Av Charlotte Bakke

Vi takker for alle innsendte svar på oppgavene i flere botaniske ”nøtter” som stod i *Listéra* 2004 nr. 2. Her kommer løsningene på oppgavene. Plantenavnene som står i parentes er også godtatt som riktige svar.

1)	FE + vekst	=	Jernurt
2)	Pikenavn + klesplagg	=	Marikåpe
3)	By – tomt	=	Pors
4)	^ + grønnsak	=	Takløk (spisskål)
5)	· + guttenavn + I + kar	=	Prikkperikum
6)	○ + plante	=	Ballblom (ringblomst, solblom, solrose)
7)	Dyr + tone + ukjent	=	Reinfann
8)	^ + prakt	=	Fjellpryd
9)	AU + last + =	=	Gullkløver
10)	Dyr + E + klokke	=	Revebjelle
11)	By – A + E	=	Rome
12)	Vid + LSD	=	Storsyre
13)	5 + sist + R + pikenavn	=	Vårveronika
14)	Fugl – E	=	Lerk
15)	○ + grønnsak	=	Kulekarse (kuleløk, rundkarse)
16)	Land + os	=	Jordrøyk
17)	Galt + E + VG	=	Griseblad
18)	Dyr + pronomen – G	=	Selje
19)	> + ○	=	Piggeple (piggfrø)
20)	Dyr + S + grønnsak	=	Selsnepe

Vinner av konkurransen ble Anne Hopstock, Kragerø.
Bokpremie er tilsendt.

PLANTEFUNN I TELEMAR 2002

Av Bjørn Erik Halvorsen

I år 2002 ble det rapportert 130 plantefunn. 103 av disse var nye for *Floraatlas for Telemark*, mens 27 var bekreftelser på tidligere funn. Det var i alt 18 bidragsyttere, noe som er en fordobling av antall bidragsyttere fra året før. De flittigste var TBF-turer med 35 funn, Bjørn Erik Halvorsen med 32 funn, Trond Eirik Silsand med 23 funn, Svein Isaksen med 7 funn, Trond Risdal med 6 funn og Jan Åge Pedersen med 5 funn. Dette fordelte seg på 75 ulike arter, hvorav de mest „populære” var silkebygg *Hordeum jubatum* med 6 registreringer og junkerbregne *Polystichum braunii*, skjelrot *Lathraea squamaria* og søstermarihand *Dactylorhiza sambucina*, alle med 5 registreringer.

Registreringene er fordelt på disse kommunene: Porsgrunn (44 funn), Kragerø (42 funn), Kviteseid (9 funn), Tinn (7 funn), Drangedal (7 funn), Seljord (6 funn), Skien (6 funn), Bamble (5 funn), Tokke (2 funn), Fyresdal (1 funn) og Nome (1 funn).

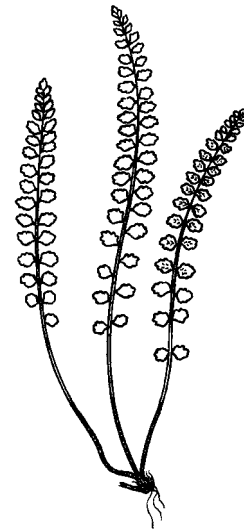
Spesielt interessante funn i 2002:

Grønnburkne *Asplenium viride*.

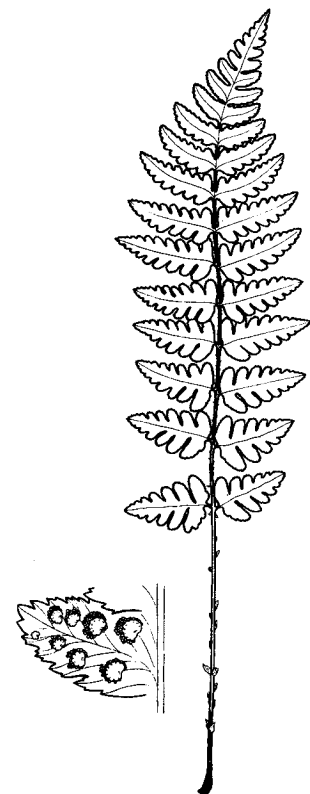
Før 1980 (stiftelsesåret for TBF) var grønnburkne kjent fra 12 lokaliteter i Grenland (de fleste i kalksonen), Lofthusstranda i Rauland, Skafsåkleivene i Tokke og Gjuvet i Åmotsdal. Etter 1980 er funnene i Grenland gått sterkt tilbake. Den er i denne perioden registrert i Hjartdal (3 lokaliteter), Eidsborg, Haukelifjell, men kun med 4 lokaliteter i Grenlandskommunene. I 2002 ble den funnet i Sveldalen i Drangedal, og dette er første registrering i *Floraatlas* av denne planta i denne kommunen.

Vasstelg *Dryopteris cristata*.

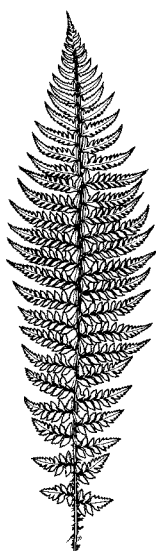
Det kom inn rapport om vasstelg i Eikelundheia i Drangedal. Dette var ikke oppsiktsvekkende i seg selv, for i *Floraatlas* var det allerede 6 lokaliteter av vasstelg i denne kommunen. Men det som var spesielt, var at

Grønnburkne

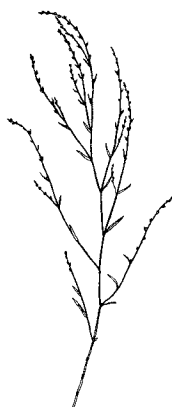
Vasstelg

Falkebregne

Junkerbregne

Stivtungras

forrige registrering av denne planta var helt tilbake i 1993 fra Knipen i Kragerø. Ellers har *Floraatlasen* registrert denne planta på Skjørtjern og Kalstad i Kragerø (gamle funn), Vissestad og Langstad i Bamble, Pasa i Porsgrunn (gammelt funn), Kikuttjern, Jarseng og Limitjern i Skien og Bjortjern i Siljan. Jeg vil benytte anledningen til å oppfordre dem som skulle finne denne planta i tiden framover, å presse et belegg, slik at den kan verifiseres på Botanisk museum.

Falkebregne *Polystichum aculeatum*.

Fra tidligere var det registreringer i *Floraatlasen* av falkebregne fra Valberget og Grønnåsen i Kragerø, Asgjerdstigfjellet i Drangedal og Versvik i Porsgrunn. I 2002 rapporterte en og samme person denne planta fra Askedalen og Hanakneet i Porsgrunn og Lindalen i Skien. Dette er meget interessante funn. Men Floraatlaskomiteén vil inntil videre ta forbehold om disse lokalitetene, til de er dobbeltsjekket og presset belegg er godkjent på Botanisk museum.

Junkerbregne *Polystichum braunii*.

Fra tidligere var det registreringer av junkerbregne ved Snekkevik i Kragerø, Øyersfjell i Drangedal, Rognsflaugene i Bamble, Oklungen og Versvik i Porsgrunn, Flakvarp, Vassdalen og Ulvskollen i Skien, Skriua i Siljan, Fåne i Notodden, Svollstaul og Gullnes i Kviteseid, Høsehjuvet i Seljord og 4 lokaliteter i Dalen – Skafså området. I 2002 ble det rapportert inn 5 funn av planta. Dette var Roeid i Kviteseid (bekreftelse av funn fra 1990), Kurdøla i Kragerø, Askedalen og Kongkleiv i Porsgrunn og Lindalen i Skien. Også noen av disse lokalitetene ønsker vi å dobbeltsjekke, og helst få verifisert på Botanisk museum.

Stivtungras *Polygonum aviculare ssp. excelsius*.

Stivtungras (den heter ranktungras i *Flora Nordica*) er nettopp skilt ut som ny underart for tungras. Den er endemisk (bare kjent innen et begrenset geografisk område) for kystene langs Lillebelt, Bottenvika, Skagerrak og Oslofjorden. Vi er svært interesserte i få kartlagt utbredelsen av denne planta. I 2002 fant TBF planta på Stråholmen.

Fjærehøymole *Rumex maritimus* ssp. *maritimus*.

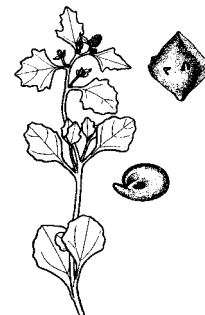
Fjærehøymole ble oppdaget av TBF på Stråholmen i 1983. Dette er eneste kjente lokalitet av denne planta i Telemark. TBF kunne fra sin tur til Stråholmen i 2002 bekrefte at denne forekomsten fortsatt har mange individer.

Fjærehøymole

Sølvmelde *Atriplex laciniata*.

Sølvmelde ble oppdaget på stranda nord for fuglestasjonen på Jomfruland. Dette er nyfunn for Telemark. I Norge er denne planta tidligere bare kjent fra Hvaler og Sør-Vestlandet (mellom Lindesnes og Karmøy).

Sølvmelde

Firling *Tillaea aquatica*.

Firling ble funnet av TBF på Stråholmen. Dette er fjerde lokalitet av denne planta i *Floraatlas*et. Tidligere er den registrert ved Gorningen i Siljan, Notodden flyplass og Kongens dam ved Herre.

Firling

Vårmure *Potentilla tabernaemontani*.

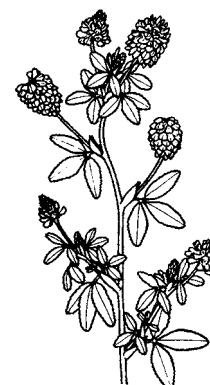
I *Floraatlas*et er det kjent tre lokaliteter av vårmure i kalkområdene i Bamble (Høgenhei, Kongshavnåsen og Steinvika). Forekomsten syd for Steinvika ble bekreftet på en TBF-tur.

Vårmure

Gullkløver *Trifolium aureum*.

Gullkløver har vært sjelden i Telemark. I Lids flora står den nevnt for Tinn og Tokke, men fram til nå har den ikke vært med i *Floraatlas*et. Den dukker nå opp på stadig nye lokaliteter. Derfor er den tatt inn i *Floraatlas*et for å få oversikt over hvordan den brer seg. I 2002 er den registrert i Tveitgrend i Kviteseid.

Gullkløver

Krabbekløver *Trifolium campestre*.

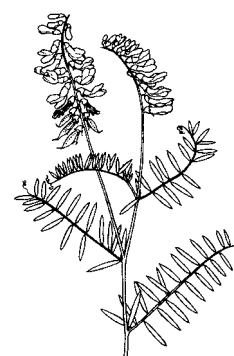
Krabbekløver var i *Floraatlas*et kjent fra Valberg i Kragerø og Croftholmen, Krogshavn og Langesundstangen i Bamble. Den er i 2002 også rapportert fra Breidablikk i Porsgrunn.

Krabbekløver

Luktvikke *Vicia tenuifolia* ssp. *tenuifolia*.

Det var kun en registrering av luktvikke i *Floraatlas*et.

Luktvikke

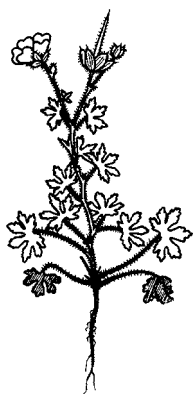

Askerstorkenebb

Det var fra kornsiloen på Bøleveien. Den ble i 2002 også funnet ved jernbane-overgangen på Hydrosletta (Gunneklevfjorden). Denne lokaliteten ble i 2004 ødelagt når Statens Forurensningstilsyn og Porsgrunn kommune ga Hydro tillatelse til å dumpe dioksinholdig slam på dette stedet.

Askerstorkenebb *Geranium pyrenaicum*.

Askerstorkenebb var i *Floraatlas* kjent fra Kragerø (5 lokaliteter), Kviteseid (3 lokaliteter) og Tokke (8 lokaliteter). Det ble en ny art for Porsgrunn når den nå også ble funnet ved Gravastrand.

Bråtestorkenebb

Bråtestorkenebb *Geranium bohemicum*.

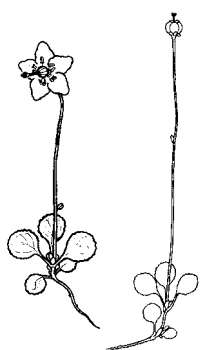
Bråtestorkenebb var i *Floraatlas* kjent fra Hellestveitvann i Bamble, Bjørkedalen i Porsgrunn, Heståsen og Kilebygda i Skien, Årum i Siljan, Heståsen i Notodden, Øyan i Hjørtaldal og Lundevallsgrenda og Holtevik i Kviteseid. Når den i 2002 ble rapportert fra både Helle og Farsjø i Kragerø, ble dette en ny art for denne kommunen.

Spansk kjørvel

Spansk kjørvel *Myrrhis odorata*.

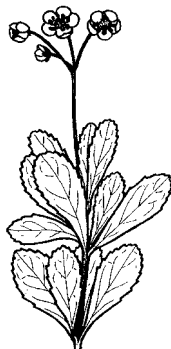
I *Floraatlas* var det 9 registreringer av spansk kjørvel, og alle disse var i Tokke kommune. I 2002 ble den også oppdaget på Spjotsodd i Kviteseid kommune.

Olavsstake

Olavsstake *Moneses uniflora*.

Olavsstake var kjent fra nesten 50 lokaliteter i Telemark fylke. Men den hadde kun en lokalitet ved kysten, og det var på Sandøya. Nå ble den for første gang rapportert i Kragerø kommune, da den ble funnet ved Helle og Rørvik.

Bittergrønn

Bittergrønn *Chimaphila umbellata*.

Bittergrønn er kjent fra 2 lokaliteter i Telemark. Det er fra Sandøya i Porsgrunn og Bukkøya i Kviteseid. Lokaliteten på Sandøya er trolig utgått. På TBF-turen til Kviteseid fikk vi bekreftet at lokaliteten på Bukkøya fortsatt er intakt.

Vaniljerot *Monotropa hypopitys* ssp. *hypopitys*.

I *Floraatlasen* var det 34 registreringer av vaniljerot i Telemark. I 2002 fikk den sin første registrering i Seljord kommune, da den ble rapportert fra Digernes ved Seljordvannet.

Myskemaure *Galium triflorum*.

Det er nesten 50 registreringer av myskemaure i *Floraatlasen*, men de fleste av disse er gamle funn. Etter 1980 (TBFs stiftelsesår) er det kun 11 registreringer, og den siste av dem var fra 1990 i et bekkejuv ved Gotuholt i Kviteseid. I 2002 ble den rapportert fra en bekkekløft ved Roeid i Kviteseid. Dette passer med en lokalitet som har et belegg på Botanisk museum helt tilbake til 1898. (Den ble også rapportert i 2003 fra Uvdal i Bø kommune).

Korsmaure *Cruciata laevipes*.

Korsmaure, som er en art som er vanligere i mellom- og syd-europa, ble for første gang rapportert fra Telemark i 2002. Den ble funnet ved Århus forsøksgård i Skien.

Fôrvalurt *Symphytum asperum*.

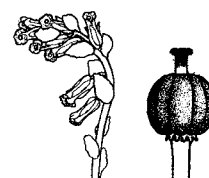
I *Floraatlasen* hadde fôrvalurt lokaliteter ved Heistad i Porsgrunn, Vadder i Seljord, Vrå i Kviteseid, Eidsborg i Tokke og Neslandsvatn stasjon i Drangedal. Den ble nå rapportert for første gang fra Kragerø. Stedet var Farsjø.

Skjelrot *Lathraea squamaria*.

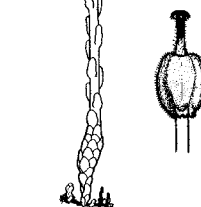
Skjelrot var i *Floraatlasen* kjent fra 9 lokaliteter i Kragerø kommune, 26 lokaliteter i Porsgrunn kommune og ved Kvislarønningen i Siljan kommune. I 2002 ble den rapportert fra 4 nye lokaliteter i Porsgrunn kommune (2 lokaliteter på Korseikåsen, Bakkedammen og Steilås) og i Lindalen i Skien. Dette er første registrering i *Floraatlasen* av denne planta i Skien kommune.

Nikkebrønsl *Bidens cernua*.

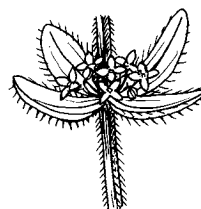
Nikkebrønsl ble oppdaget i en åker ved Rogn i Bamble. Bonden sa at dette var et ugras som han strevde svært med å bli kvitt. Denne arten er ikke i *Floraatlasen*,

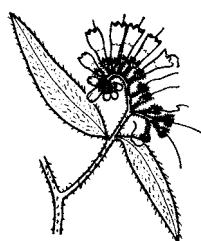
Vaniljerot

Myskemaure

Korsmaure

Fôrvalurt

Nikkebrønsl

Skjelrot

og dette er trolig første registrering av denne planta i Telemark.

Nesleskjellfrø *Galinsoga quadriradiata*.

Nesleskjellfrø er en amerikansk nykommer til Norge som er i spredning. Den ble funnet på Stråholmen.

Hvit gåseblom *Anthemis arvensis*.

I *Floraatlas*et var hvit gåseblom kjent fra Hellesund og Gumøy i Kragerø, Langesundstangen i Bamble, Brevik, Gravastrand og Håøya i Porsgrunn, Rugla, Åsterød, Akselsåsen og Fjelldalen i Skien, ved Raudgjuvet i Seljord og Brunkeberg i Kviteseid. Når planta nå ble funnet ved Roeid, var dette den andre lokaliteten av planta i Kviteseid.

Gul gåseblom *Anthemis tinctoria*.

Gul gåseblom har ikke vært i *Floraatlas*et. Den er vanlig lenger nord på Østlandet. På grunn av veivesenet har den nå dukket opp på en rekke nye lokaliteter. Derfor ønsker vi å begynne å registrere denne planta også. Det ble to registreringer i 2002, og det var i Bostrak og ved rv 36 i Seljord.

Taggsalat *Lactuca serriola*.

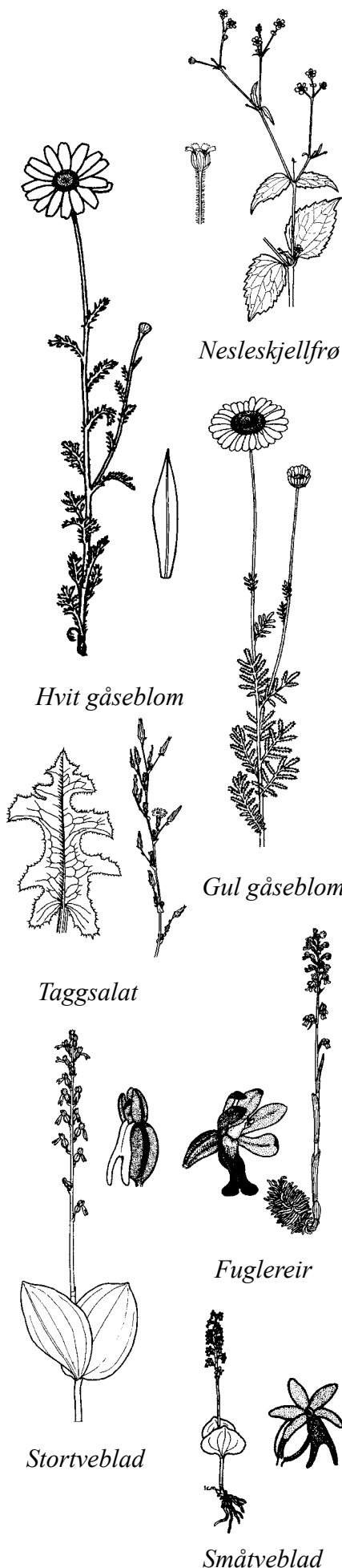
Taggsalat ble oppdaget første gang i Telemark i 1998 ved Sundjordet i Porsgrunn. Det ser ut til at den er i rask spredning ut fra dette stedet. I 2002 er den registrert over et større område mellom Herøya og Down Town.

Fuglereir *Neottia nidus-avis*.

Fuglereir ble omtalt i artikkelen om plantefunn for 2001. I Kragerø kommune var det én registrering av denne planta. Det var et herbariebelegg fra 1906 på Botanisk museum fra Valbergområdet. I 2002 ble planta gjenoppdaget i det samme området.

Stortveblad *Listera ovata* og **Småtveblad** *Listera cordata*.

Hverken stortveblad eller småtveblad har vært registrert i *Floraatlas*et. Vi ønsker nå å få bedre oversikt over disse artene, og er derfor i ferd med å innføre dem

i *Floraatlasen*. Det er da en rekke gamle registreringer som må letes opp igjen. Men, vær vennlig å rapportere inn lokaliteter som dere kjenner på disse artene, og det er ekstra positivt hvis vi samtidig får bekreftelse på at lokalitetene fortsatt er intakte. Småtveblad er dessuten TBFs emblem, og da burde vi jo ha en oversikt over utbredelsen av denne planta.

Myggblom *Hammarbya paludosa*.

Myggblom ble omtalt i artikkelen om plantefunn i 2001. Den ble i 2002 funnet i Flåbygd i Nome. Dette er andre registrering av denne planta i Nome kommune, for i 1949 ble den funnet av Finn Wischmann ved Heimdalsvatn ved Tyri.

Grov nattfiol *Platanthera montana*.

Grov nattfiol hadde i *Floraatlasen* registreringene ved Barland i Kragerø, ved Bamblegårdene i Bamble, ved Svinholddammen i Porsgrunn, ved Stuverud i Skien og i Tveitgrend i Kviteseid.

Forekomsten i Tveitgrend ble bekreftet på nytt i 2002. I tillegg ble planta rapportert fra en ny lokalitet ved Helle i Bamble. (I tillegg er den i 2004 rapportert fra Valleområdet i Bamble og i Singusdal i Drangedal, men den siste må bestemmes mer nøyaktig for å verifisere om det er vanlig eller grov nattfiol.)

Hvitkurle *Pseudorchis albida*.

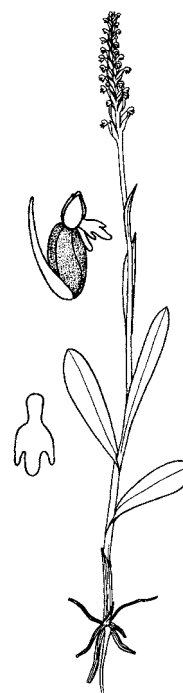
På hvitkurle har vi registreringer i *Floraatlasen* i Vinje (23 lokaliteter), Heggard og Dalen i Tokke, Birtevatn i Fyresdal, Morgedal i Kviteseid, Kivledalen og Sudbø i Åmotsdal i Seljord, Heddevatn og Bitringsnatten i Hjartdal og Stordalen og Vegarhovda i Tinn. Problemet er nå at tidligere snakket man bare om én hvitkurleart. En stund var vanlig hvitkurle og fjellhvitkurle skilt fra hverandre som to underarter. Men i de nyeste floraene er dette blitt 2 ulike arter, hvitkurle *Pseudorchis albida* og fjellhvitkurle *Pseudorchis straminea*. Problemet er da å få bestemt hvordan de eldre funnene fordeler seg på disse to artene. Hvis noen har nærbilder som det er mulig å benytte til artsbestemmelse, er vi svært glade for å få se disse. I 2002 ble hvitkurle rapportert fra en ny

Myggblom

Grov nattfiol

Hvitkurle

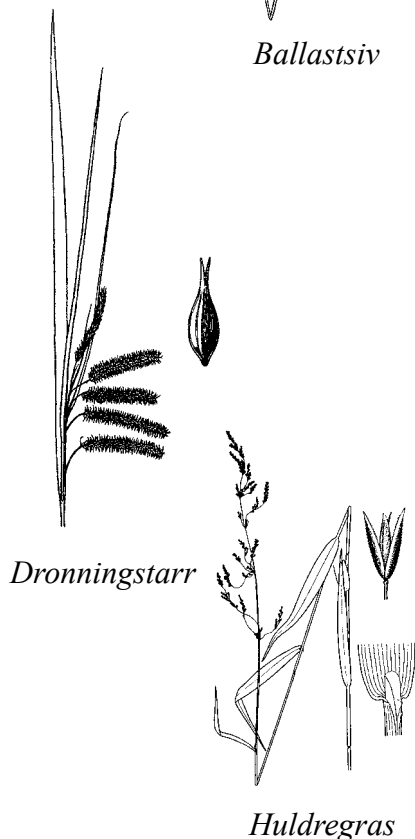

Smalmarihånd

Søstermarihånd

Ballastsiv

Dronningstarr

Huldregras

lokalitet ved Høydalsmo kirke i Tokke.

Søstermarihånd *Dactylorhiza sambucina*.

Søstermarihånd er Telemarks fylkesblomst. Den er kjent fra en rekke lokaliteter i fylket. I 2002 ble 3 tidligere lokaliteter i Brekkegrend i Seljord bekreftet på nytt. I tillegg ble den rapportert fra to nye lokaliteter. Dette var ved Høydalsmo kirke i Tokke og ved Lindstad i Grova i Drangedal.

Smalmarihånd *Dactylorhiza traunsteineri*.

Smalmarihånd var i *Floraatlas* kjent fra Barlandskilen og Lona i Kragerø, Rønholt i Bamble, 8 lokaliteter i Skien kommune, Bjortjern, Grorudvann og Raubern i Siljan, Flatliseter og Tinnoset i Notodden, Rudningsfjell i Hjartdal, Kileåsen i Kviteseid, Heggeli i Tokke, Maurstadåsen i Nissedal og på 7 lokaliteter i Drangedal kommune. I 2002 ble den rapportert fra en ny lokalitet i Drangedal: Maurmyrane i Eikelundheia.

Ballastsiv *Juncus tenuis*.

Ballastsiv var i *Floraatlas* kjent fra Grønnåsen i Kragerø, Brevikstrand i Bamble, Åsstranda og Gunneklev i Porsgrunn og Voldsfjorden, Flakvarp og Ramsåstjern i Skien. I 2002 ble den også funnet ved en sti på Borgeåsen i Skien.

Dronningstarr *Carex pseudocyperus*.

Dronningstarr var i *Floraatlas* kjent fra Gumøy, Vestre Rauane og Trollvatnet i Kragerø, Håøya, Ørvik, Lundedammen og Halvarp i Porsgrunn og Limitjern i Skien. Den ble nå også funnet på Langøy i Kragerø. (I 2004 ble den også funnet ved Børsesjø).

Huldregras *Cinna latifolia*.

Huldregras er i *Floraatlas* kjent fra Atrå i Tinn, to lokaliteter øst for Dalen i Tokke, ved Lii og Skårdal i Hjartdal, Holteåsen og Lisletjern i Sauherad og ved Roeid i Fyresdal. Lokaliteten ved Roeid ble bekreftet på nytt i 2002.

Tegningene er fra Lid, unntatt stivtungras (Mossberg) og korsmaure (Blamey: *Mediterranean wild flowers*)

PLANTEFUNN I TELEMARK 2003

Av Bjørn Erik Halvorsen

I år 2003 ble det rapportert 150 plantefunn. 124 av disse var nye for *Floraatlas for Telemark*, mens 26 var bekreftelser på tidligere funn. Det var i alt 18 bidragsytere. De flittigste var Trond Risdal med 57 funn, TBF-turer med 54 funn og Kåre Homble med 10 funn. Dette fordelte seg på 77 ulike arter, hvorav de mest „populære” var skjelrot *Lathraea squamaria* med 9 funn, breiull *Eriophorum latifolium* med 8 funn og hårstarr *Carex capillaris* med 5 funn.

Registreringene er fordelt på disse kommunene: Bamble (36 funn), Porsgrunn (36 funn), Hjartdal (29 funn), Skien (13 funn), Kragerø (10 funn), Kviteseid (9 funn), Seljord (7 funn), Vinje (3 funn), Sauherad (3 funn), Drangedal (2 funn), Siljan (1 funn) og Bø (1 funn).

Spesielt interessante funn i 2003:

Ormetunge *Ophioglossum vulgatum*.

Ormetunge var i *Floraatlas* kjent fra Kragerø (5 lokaliteter), Bamble (5 lokaliteter), Porsgrunn (6 lokaliteter), Blika i Seljord og ved Heddevatn i Hjartdal. Den ble i 2003 funnet ved Åby i Bamble, og dette er første funn av ormetunge i Bamble utenfor kalkområdene.

Lundstjerneblom *Stellaria holostea*.

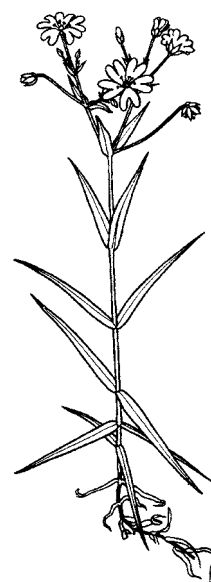
Lundstjerneblom ble funnet på Langbryggene i Skien. Dette er første funn av denne planta i Telemark. Ellers i Norge er den kjent fra lokaliteter i Rælingen, Moss og Hurum, og langs kysten av Agder og Rogaland, og noen lokaliteter i Bergensområdet.

Rødsildre *Saxifraga oppositifolia*.

Rødsildre er vanlig i den norske fjellheimen. Den har en lokalitet ved Heddevatn i Hjartdal, og dette er på sydgrensen av dens utbredelsesområde. På TBF-turen i Hjartdal ble det bekreftet at denne lokaliteten fortsatt er intakt.

Ormetunge

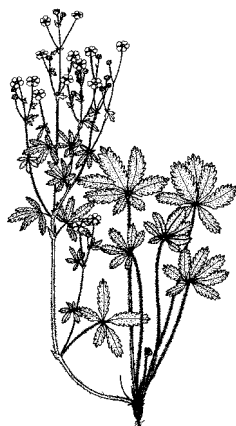
Lundstjerneblom

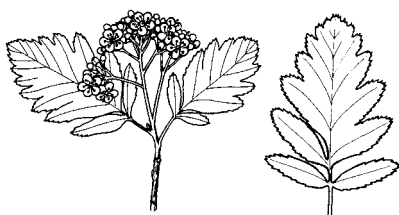
Rødsildre

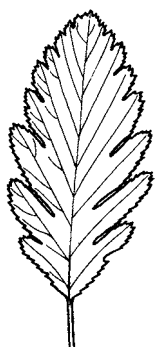
Reinrose

Tysk mure

Rognasal

Grenmarasal

Krypbeinurt

Reinrose *Dryas octopetala*.

I *Floraatlasen* var det registreringer av reinrose på Vinje (16 lokaliteter), Tokke (2 lokaliteter), Hjartdal (5 lokaliteter) og i Langesundsområdet i Bamble. I 2003 ble en lokalitet i Bondal bekreftet og en ny lokalitet ved Kleivstul i Vikdalen i Hjartdal funnet. En ny lokalitet ved Haukeliseter ble også rapportert inn.

Tysk mure *Potentilla thuringiaca*.

I *Floraatlasen* var tysk mure kjent fra Feset i Bamble, Porsgrunn (9 lokaliteter), Skien (6 lokaliteter), Lunde i Nome, Heggenes i Seljord og Syftestad i Kviteseid. Den ble nå funnet ved Sauar gård og Sauherad kirke, og dette er nyfunn for Sauherad kommune.

Rognasal *Sorbus hybrida*.

Rognasal er ikke med i *Floraatlasen* fordi den er vanlig i kystkommunene. Men, når den blir funnet i 470 meters høyde i Brosdal i Drangedal er dette likevel så interessant at det bør nevnes.

Grenmarasal *Sorbus subpinnata*.

Grenmarasal er en av Grenlands spesialiteter og er endemisk (finnes bare her i hele verden) for Vest-Agder, Telemark og Buskerud. I *Floraatlasen* var den kjent fra lokaliteter i Knipenområdet i Kragerø (2 lokaliteter), kalkområdene i Bamble (4 lokaliteter) og Porsgrunn (14 lokaliteter), Rødmyr i Skien og Lårdal i Tokke (3 lokaliteter). 2 nye lokaliteter ble rapportert inn i 2003. Det var ved Grønnåsen i Kragerø og Brattås i Porsgrunn.

Krypbeinurt *Ononis spinosa* ssp. *maritima*.

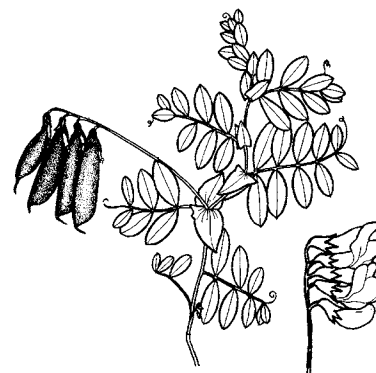
I *Floraatlasen* er krypbeinurt kun kjent fra en lokalitet. Den ligger på Langøya i Bamble. I 2003 ble det bekreftet at denne lokaliteten fortsatt er intakt.

Gullkløver *Trifolium aureum*.

Gullkløver ble omtalt i plantefunn-artikkelen for 2002. I 2003 ble den rapportert inn fra 2 nye kommuner. Den ble funnet ved Landsverk i Kragerø og Hogstul i Hjartdal.

Strandflatbelg *Lathyrus japonicus* ssp. *maritimus*.

Strandflatbelg var i *Floraatlasen* kjent fra Jomfruland (3 lokaliteter), Stråholmen (3 lokaliteter) og ved Åmlirogna og Fugløya i Brunlanes. En lokalitet fra 1958 på Jomfruland ble gjenfunnet i 2003. Den ble også funnet på Langøya, og dette er nyfunn for Bamble kommune.

Strandflatbelg

Steinstorkenebb *Geranium columbinum*.

Steinstorkenebb var i *Floraatlasen* kjent fra Kragerøskjærgården (7 lokaliteter), Langesundsområdet i Bamble (2 lokaliteter), Håøya i Porsgrunn, Rønno nipa i Drangedal og Lundevallsgrenda i Kviteseid. Den ble i 2003 rapportert inn fra Tokleiv i Siljan, og dette er nyfunn for denne kommunen. (Steinstorkenebb er en art som det er lett å forveksle med andre *Geranium*-arter, så Floraatlasen ønsker å dobbeltsjekke dette funnet.)

Steinstorkenebb

Lodnestorkenebb *Geranium molle* ssp. *molle*.

Lodnestorkenebb er i *Floraatlasen* kjent fra Kragerøskjærgården (8 lokaliteter), Gummestad i Bamble, Sandøya i Porsgrunn og Prestestranda i Drangedal. I 2003 ble en lokalitet på Gumøy bekreftet, og den ble rapportert for første gang fra Kjønneøya og Breisand i Bamble.

Lodnestorkenebb

Bitterblåfjær *Polygala amarella*.

I *Floraatlasen* var bitterblåfjær kjent fra Langøya, Asvall og Furustranda i Bamble, Ørvik, Åsstranda og Versvik i Porsgrunn og Hoppestad i Skien. I 2003 ble den funnet på to nye steder. Dette var ved Skjelsvik i Porsgrunn og Croftholmen i Bamble.

Olavsstake *Moneses uniflora*.

Olavsstake er kjent fra 46 lokaliteter omkring i Telemark fylke. Den ble i 2003 rapportert inn fra to nye lokaliteter. Det var fra Åmot bru i Åmotsdal og Bondal.

Myskemaure *Galium triflorum*.

Myskemaure ble omtalt under plantefunn for 2002. I 2003 ble den funnet i Uvdal i Bø.

Bitterblåfjær

Legesteinfrø

Gåsefot

Krypjonsokkoll

Bergflette-
veronika

Mellomblærerot

Gåsefot *Asperugo procumbens*.

I *Floraatlasen* er gåsefot registrert på Stråholmen i Kragerø, Langøya i Bamble (2 lokaliteter) og ved kornsiloen i Skien. Den ene av lokalitetene på Langøya ble bekreftet å være intakt i 2003.

Legesteinfrø *Lithospermum officinale*.

Legesteinfrø hadde i *Floraatlasen* registreringer på Kjørholt og Heistad i Porsgrunn og Grini i Skien. Den ble rapportert fra to nye lokaliteter i Porsgrunn: Fra Skjelsvik og Hella ved Heistad.

Krypjonsokkoll *Ajuga reptans*.

Krypjonsokkoll ble rapportert inn fra Brattås i Porsgrunn. Dette er den tredje registreringen av denne planta i *Floraatlasen*. Tidligere er den funnet på Bakken og Gulset i Skien.

Bergfletteveronika *Veronica hederifolia* ssp. *hederifolia*.

Bergfletteveronika ble rapportert inn fra Langbryggene i Skien. Dette er første funn av denne planta i Telemark. I Lids flora står den oppgitt med spredte funn langs kysten av Sør-Norge opp til Trøndelag.

Skjelrot *Lathraea squamaria*.

Skjelrot ble omtalt under plantefunn for 2002. I 2003 ble den funnet på 8 lokaliteter i Porsgrunn. 4 av dem lå ved Langangen, 2 ved Søilverød, 1 ved Rødssæter og 1 ved Ås søndre. I tillegg ble den funnet ved Grønnåsen i Kragerø.

Mellomblærerot *Utricularia ochroleuca*.

Mellomblærerot har ikke vært med i *Floraatlasen*. Derfor hadde ikke referenten oversikt over i hvilken grad den er funnet i Telemark. I Lids flora står den oppført med spredte funn på Østlandet uten at Telemark er nevnt spesielt. Den ble funnet av TBF på turen til Heggemyr i Melum.

Floraatlaskomiteén har tatt kontakt med Botanisk museum. Der hadde de tre referanser til funn av denne arten i Telemark:

1. E. Jørgensen fant den i 1894: „Kilsfjorden nær Kragerø, ved kvernen paa østsiden.”

2. Joh. Dyring fant den i 1907 i Gjerpen: „Børsesjø.”

3. Finn Wischmann fant den i 1953 i Siljan: „Kiste, tjern mellom Holt og Kisteseter.”

Dette indikerer at vi gjorde et godt funn ved Heggemyr. Mellom-blærerot blir nå inkludert som ny art i *Floraatlasen*.

Stavklokke *Campanula cervicaria*.

I *Floraatlasen* er stavklokke kjent fra nesten 50 lokaliteter i fylket. I 2003 ble den funnet på 4 nye lokaliteter. Det var ved Dalaåi i Kviteseid, 2 lokaliteter ved Manheimsstrondi ved Seljordvannet og Brosdal i Drangedal.

Engklokke *Campanula patula*.

Engklokke var i *Floraatlasen* kjent fra en lokalitet i Telemark. Det var ved Folkehøyskolen i Seljord. Den er nå også funnet i en veiskråning innenfor Kubru i Melum.

Solblom *Arnica montana*.

Solblom var i *Floraatlasen* kjent fra Sannidal i Kragerø kommune (2 lokaliteter), Bjørkedalen i Porsgrunn kommune (5 lokaliteter), Grorud-området i Siljan kommune (7 lokaliteter), Tuddal i Hjartdal kommune, Kvålscard i Seljord kommune, Tokke kommune (6 lokaliteter) og Slystøyl, Bergland og Birtevatn i Fyresdal kommune. Den ble nå rapportert inn fra Brosdal, og dette er første registrering i *Floraatlasen* av solblom i Drangedal kommune.

Fuglereir *Neottia nidus-avis*.

Fuglereir var i *Floraatlasen* kjent fra Kutjernheia i Drangedal, Valberg i Kragerø, Langesundsområdet i Bamble, Ørvik og Dammane ved Brevik, Fjellalden-området i Skien, 4 lokaliteter i Kviteseid kommune og 4 lokaliteter i Tokke kommune. I 2003 ble den også funnet ved Bjørntvedt i Porsgrunn.

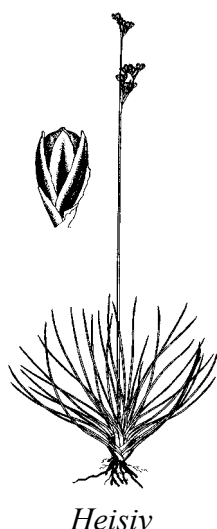
Stavklokke

Engklokke

Solblom

Heisiv

Heisiv *Juncus squarrosus*.

Heisiv er ikke med i *Floraatlasen*. Dette er en vestlig art. Derfor er et funn så langt øst som ved Raudbergnuten i Kviteseid svært interessant.

Ballastsiv *Juncus tenuis*.

Ballastsiv ble omtalt i artikkelen om plantefunn i Telemark i 2002. Det ser ut som at dette er en art som er i spredning i Grenland. I 2003 ble den rapportert inn fra Høgenhei i Bamble og Valleråsen i Porsgrunn. Dette er andre lokalitet i Bamble og tredje lokalitet i Porsgrunn av denne planta.

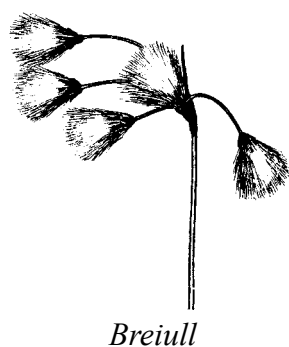
Storfrytle

Storfrytle *Luzula sylvatica*.

Storfrytle er en vestlig art med enkelte funn på Østlandet. Den ble funnet ved Digernes ved Seljordvannet, og dette er trolig første gang den er samlet i Telemark.

Breiull *Eriophorum latifolium*.

Breiull var i *Floraatlasen* kjent fra ca. 30 lokaliteter i Telemark. I 2003 ble den rapportert inn fra Sudbø i Åmotsdal, Bondal i Hjartdal, Melum i Skien og fra Dalane og Raudbergnuten (4 lokaliteter) i Kviteseid. Disse funnene representerer samtidig første gangs funn av denne planta for *Floraatlasen* for kommunene Seljord, Hjartdal og Kviteseid.

Breiull

Bergstarr *Carex rupestris*.

Bergstarr var i *Floraatlasen* kjent fra Blæsa i Skien, Bonsvatn i Hjartdal, Kvonnenuten i Tinn og Sessnuten og Haukeliområdet (4 lokaliteter) i Vinje. I 2003 ble den rapportert inn fra ytterligere en lokalitet ved Kistenuten på Haukeli.

Bergstarr

Klubbstarr *Carex buxbaumii*.

Klubbstarr er i *Floraatlasen* kjent fra 29 lokaliteter i Telemark, men de fleste av disse ligger i det indre av fylket. Det er kun få lokaliteter i kystkommunene: Den er kjent fra Kurdølamyrene i Sannidal i Kragerø, ved Kjerrvik ved Langesund og Grobstokvann i Bamble, Bjørkedalen i Porsgrunn og Åslandstjern i Kilebygda i Skien. I 1994 ble det rapportert inn hartmanstarr *Carex hartmanii* fra Sommerlyst i Porsgrunn. Nå er dette funnet blitt undersøkt på Botanisk museum, og da ble lokaliteten ombestemt til klubbstarr.

Klubbstarr

Fjellstarr *Carex norvegica*.

Fjellstarr har ikke vært med i *Floraatlasen*. På TBF-turen i Hjartdal ble den funnet på 2 lokaliteter i Bondal. Fjellstarr er vanlig i den norske fjellkjeden, men Bondal er helt på sydgrensen til dens utbredelsesområde. For å få bedre oversikt over dens utbredelses-område i Telemark, er arten nå inkludert i *Floraatlasen*.

Fjellstarr

Marigras *Hierochloe odorata* ssp. *odorata*.

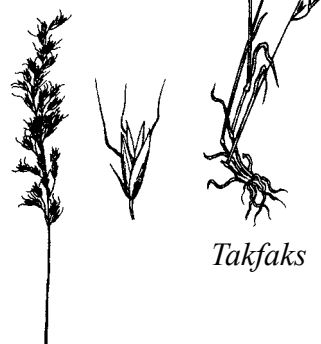
Marigras er i *Floraatlasen* kjent fra Kragerøskjærgården (6 lokaliteter), Bamble (5 lokaliteter), Porsgrunn (12 lokaliteter), Skien (4 lokaliteter), Åmotsdali Seljord (2 lokaliteter), Syftestad Camping i Kviteseid og Mykleset seter i Tinn. Den ble i 2003 funnet ved Kleivstul i Vikdalen og dette er første registrering av marigras i *Floraatlasen* i Hjartdal kommune.

Marigras

Takfaks *Anisantha tectorum*.

Takfaks har fra før bare en registrering i *Floraatlasen*. Den er fra Langesundstangen. I 2003 ble denne planta også rapportert inn fra kaia ved Follestad i Skien.

Takfaks

Gullhavre *Trisetum flavescens*.

I *Floraatlasen* var gullhavre bare kjent fra Lårdal i Tokke. Den ble i 2003 funnet på Mule Varde i Porsgrunn. Ellers har den spredte funn langs kysten og i noen dalstrøk i Syd-Norge.

Gullhavre

Tegninger som mangler i Plantefunn 2003 er tatt med i Plantefunn 2002.

PROLOG VED 25-ÅRS JUBILEUM

Av Øyvind Skauli

Det er noe vi vanskelig kan skjønne:
at ikke alle er botanikere og grønne,
for vi vet at den påstand er sann:
De fleste hjem og samfunn er landlige,
her i vårt grønne land.
Så „vi fra landet”, vi var alltid ute i natur,
om den var grønn og varm – eller hvit, kald og sur.
Det vi sanset og satset i den grønne tid,
det ga så god forrentning
at vi nød òg den vakre hvite tid
som er så full av forventning.

Slik vandret vi med våre sanser, nød hva vi hørte og så,
noen aleine, noen tvæine – eller på tur med de små.
Vi så så mye, og begjæret etter mer ga nye sjanser;
Litt hadde vi av kunnskap fra bøker og plansjer.
Men floristikk og botanikk som fag kunne skremme,
inntil vi møtte noen som i fagene var mer hjemme,
og som så et behov, hadde venner og vilje
til å skape et botanisk forum.

I et historisk og uforglemmelig auditorium
sto Finn Wischmann frem med fru Elin og med bilder,
berettet og viste oss det vakreste fra Telemarks kilder.
Dette viste seg å bli et fruktbart treff
– for der fødtes **T B F** !

Vi ble alle lokalflorister fra da
– en ganske liten klon, men veksten, den ble bra.
Sentralt ble det verdsatt at TBF ble skapt.
Kontakt med andre miljø, det ordnet seg kjapt,
og vi fikk berikende møter med fagets enere
allerede fra første sesong, så vel som senere.

Flora, ja! På ulike vis hadde mange en slik interesse.
Olaf, samleren, han visste alt om å samle, bestemme og presse.
I TBF ble han kjent med andre,
som ikke samlet, men som likte å vandre

– og fra da av med øket vitebegjær.
Vennskapet stimulerte hobbyen, som ble oss så kjær.

Ens egen lille planteverden, slike impulser ble den stor'a,
og nå er vi mange, og mer fortrolig med vår rike flora.
Vår interesse ble dypere og bredere
da de utfoldet seg, de kyndige ledere.

ATLAS – innsats definerer artenes utbredelse blant annet,
som beskriver livsformers vilkår gjennom landet.
Vårt land er langt, det er også høyt til dels.
Vi har sett at planter gror fra havstrand og til fjells.

På ekspedisjoner har de vært med, alle som har kunnet,
andre fikk lister og bilder: Se hva TBF har funnet!!
Vi besøkte nære naboland mer enn en gang,
nå lokkes mange til Sydens flora, i lange sprang,
men det er vel lokalt TBF har sin styrke.
Skatter her vil vi oppsøke og dyrke.
Mangfoldet er utsatt, skatter lar seg varig fjerne.
Med viten og med våking, vi er her for å verne.

De 25 år er gått – alltid har noen stått
opptatt med planer og regi.
Vi andre, vi takker for den innsatsen, vi!
Alle som har ydet fortjener ros og heder
for alt vi fikk møte, her og på stadig nye steder.
En ekstra bragd: vårt kjære medlemsblad *LISTÉRA*!
Godt stoff og nydelig laget – slikt tar vi gjerne mer av!
– at noen utfolder flid, skjønnhet og sjel,
som kommer hvert medlem til del.

Til Styret og mange hjelpere, fra oss alle vil jeg si dere:
Med deres innsats vil **T B F** gå videre!!

Gratulerer med de 25 !!

Et jubileumsnummer

av Listera avis

Første årgang

Lørdag morgen

Helt utrolig pris

**Vindfjelltunet siste:
TBF har fest
Derfor er vi alle samlet
her som gjest**

Medlemmer drar hit fra fjern og nær
for å feire FLORA'N
som vi alle har så kjær

Vi er heldige som dyrke kan
en helt fantastisk hobby
i et helt fantastisk land !

Det var i 1980

at TBF ble født.
I alle disse årene har
mange menn'sker møtt
på tur og ekskursjoner
til nær og fjerne strøk,
til rik botanisk glede,
det er ikke spøk !

Fylkesblomsten:

Søstermarihand
Er Telemark sin
stolthet,
den er sjelden i vårt
land.

Den er gul
og flott som en
monark,
Og vokser nesten
bare her i
Telemark.

Det lille småtvebladet

Cordata orkide,
den spinkleste av
alle,
dere vet jo selvsagt
det :

Den er selve
symbolet
på bladet Listera,
- og er jo
lillesøsteren til
Stortveblad

Marisko i

Versvika –
prosjekt
som har vært
ganske vellykket,
fortjener vår
respekt.
For i Telemark
skal hun få bo,
vår skjønneste lille
stolthet som vi
kaller Marisko

Vi har et Flora-Atlas,

et kjempestort prosjekt:
I 1984 ble det startet med effekt:
for der er flinke sjeler: En atlas-komite,
som registrerer alt over på EDB

Kursing er det stadig mye av !
Ja gresskurs, starrkurs, mosekurs
og kurs i sopp og lav.
Når man ivrer for sin botanikk,
Da må man også lære om
system-a-tikk.

Du kjenner ballastbedet

på Porsgrunns friluftssted
som heter Mule Varde, ja
og ikke nok med det:

Hvis du vil se en
tannrot,
og lukte på en pors,
da kan du jo besøke
bedet

”Her hos oss !”

Bakkeklover, det
er Oslos blomst, -
men i Eidanger
finnes det en egen
forekomst !
Den er viktig å ta
vare på !
Fordi den er så
sjelden er den
fredet nå

Vi gikk i Oddvars fotspor,

helt opp til Leirlinot
og nord for Heddevannet,
der satte han sin fot,
Der fant han Vadderota,
en ganske stor bestand,

Det er en liten gåte
at den kom inn i vårt land !

Søterot, med beisk og bitter smak,

den finnes óg i Telemark,
en yndig liten sak !

Gentiana tar vi i vår favn.
For svenskene er 'baggsöta' et kallenavn

Hva gjør vi når vi finner

En sjelden planteart ?
Skal den da holdes hemmelig
og ganske vel bevart ?

Eller skal vi bekjentgjøre dens lokalitet,
og dele med de andre det som vi nå vet ?

Kryssord hører med i vår avis.
Og hvem går av med seieren og
kryssordmesterpris ?

1		2		3
	■		■	
4				
	■		■	
5				

Vannrett

1 en hobby som vi har , og
4 er en port som vi kan åpne på en gard

5 det er på nynorsk: en veldig vakker tid !
og dermed tar vi **Loddrett**
mens vi er så godt på glid:

1 er jo et blad, en Listera-konkurrent, og
2 får vi fra valmuen, det er jo kjent !
3 er fylker ikke langt herfra.
Nå har du sikkert løst det,
det var veldig veldig bra !
Send inn snart ! Det blir nok premie,
og løsningen i neste nummer får du se !

Vil du abonnere

på denne festavis
den som vi leverer til en kjempebillig pris

Skal du bare sende denne her kupong:

Navn:.....
Adresse:.....
Stilling:
(skriv med blokkfasong)

I avisen vil man kunne se

Alle flora-hendelser som heretter skal skje.
Men vær snar:
Det koster kun en sang !
Neste nummer kommer
når vi møtes nok en gang

Redaksjonen takker for velvillig skråll.
Og jeg ber at alle løfter glasset til en skål

Dette vakre ordet kan ikke sies nok
Derfor løftes glassene i samlet flokk

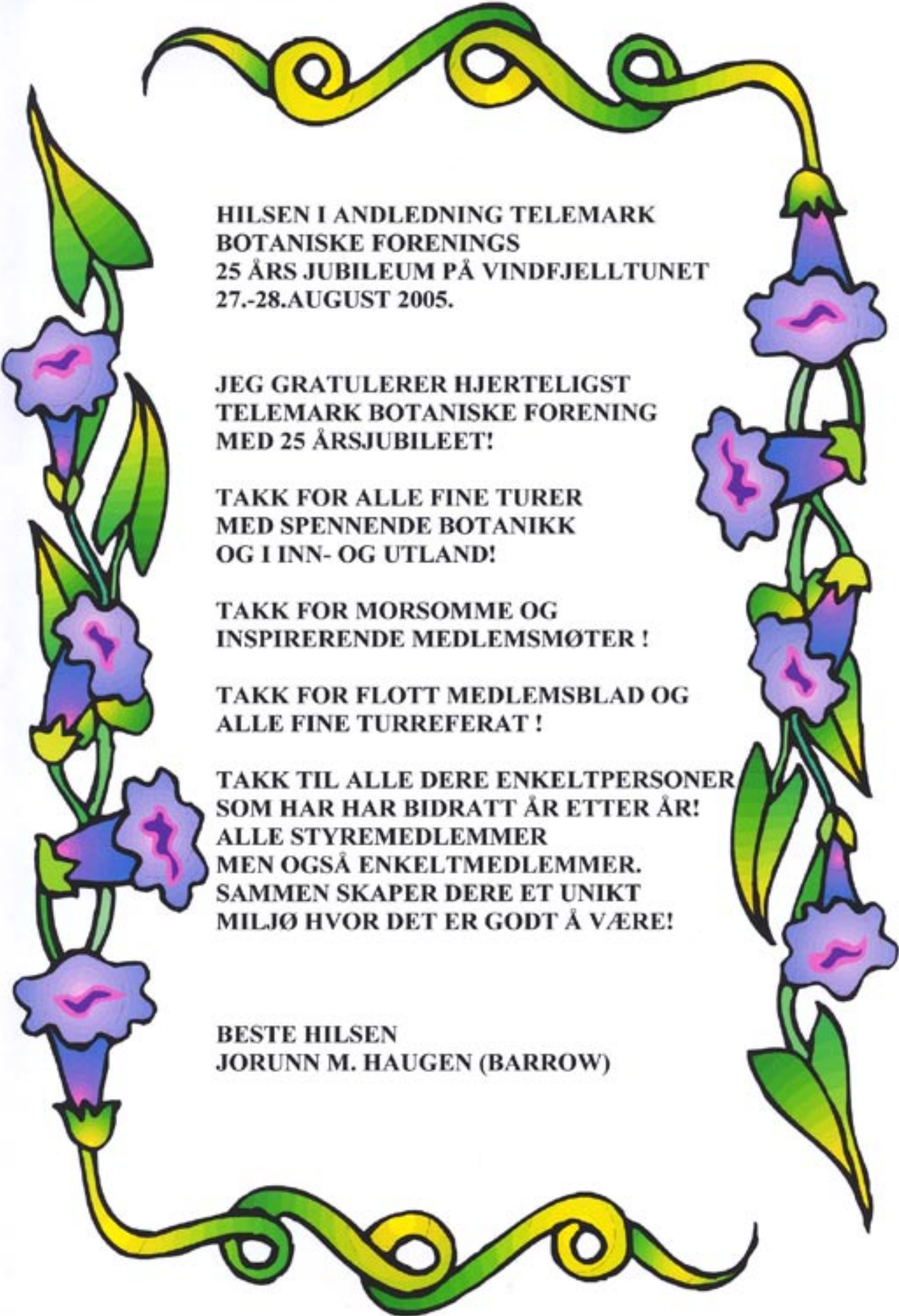
Og før redaksjonen sluttet a'

skal vi ta et leve og et meget høyt

HURRA

for TBF og femogtyve år.
Og fortsatt mye tid
for yndlingshobby'n vår

Kristin

**HILSEN I ANDLEDNING TELEMAR
BOTANISKE FORENINGS
25 ÅRS JUBILEUM PÅ VINDFJELLTUNET
27.-28.AUGUST 2005.**

**JEG GRATULERER HJERTELIGST
TELEMAR BOTANISKE FORENING
MED 25 ÅRSJUBILEET!**

**TAKK FOR ALLE FINE TURER
MED SPENNENDE BOTANIKK
OG I INN- OG UTLAND!**

**TAKK FOR MORSOMME OG
INSPIRERENDE MEDLEMSMØTER !**

**TAKK FOR FLOTT MEDLEMSBLAD OG
ALLE FINE TURREFERAT !**

**TAKK TIL ALLE DERE ENKELTPERSONER
SOM HAR HAR BIDRATT ÅR ETTER ÅR!
ALLE STYREMEDLEMMER
MEN OGSÅ ENKELTMEDLEMMER.
SAMMEN SKAPER DERE ET UNIKT
MILJØ HVOR DET ER GODT Å VÆRE!**

**BESTE HILSEN
JORUNN M. HAUGEN (BARROW)**

TBF – 25 ÅR – „TAKKE FOR MATEN”

Av Jan Erik Tangen

Harald har bedt meg å takke for maten. Og det svarer en JA til.

TBF er 25 år. Fylkesforeningen for plante-elskere. Ikke nødvendigvis vegetarianere. For i kveld har vi erfart at *kløver*, *timotei* og annet grønt ble tryllet om til utsøkte smaker da de kom gjennom svelget på en firbeint, en plante-eter, i dette tilfelle en stut.

Planter kan altså nytes på så mange vis, mer enn til å spise eller se på. Med sine mange, spennende navn kan de også brukes til *verbal* forlystelse.

For her har vi endelig benket oss *småsoete* med tindrende *skogstjerne*-øyne og *kongsglys* i blikket. Jeg har ikke sett ett *griseøre*.

Festkomitéen har med *hjertensfryd* jobbet *natt og dag*, brukt *nattlys* og *hjortetrøst* for å unngå for mye *salepsrot* eller at noen skulle begynne å *småsmelle*.

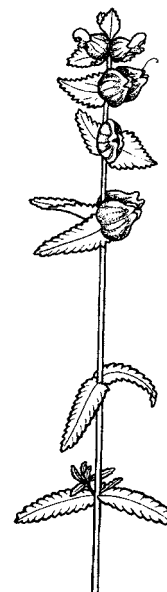
Harald, som ringte meg, har jo slitt med en del *knerot*, men har heldigvis fått bra orden på sitt *kjempepirekne*.

Festkomitéen har altså ingen grunn til *bittergrønne* tanker, alle har *husfred*, det er ingen *malurt* i festbegeret, alle er *fugle-rede*.

For her sitter vi, 25 år etter frøsetting. En ser kanskje at noen av oss, som da var spirende *knoppurter*, ja, faktisk ganske *vintergrønne* med svære *hårfrytler* eller *linhår*, begynner å *gråmure*, eller er blitt *gråurter* eller *engkaller* med *åkermåne*.

Men jeg skulle visst takke for maten og bør vel ikke stå her og *kurle* med en masse *gråor* eller *svartor*... Men der ER vanskelig å være *erte-knapp*.

Dette er en fest og et måltid vi har gledet oss til lenge. Her har vi benket oss med våre *storkenebb*. Med „*smal marihand*” har vi styrt våre *Lathyrus linifolius* (*skje*, *kniv* og *gaffel*) opp til våre vakre *leppeblomster*, videre inn i vår *lintorskemunn*. Vi har smakt med vår *tiriltunge* og tygd med

løvetann – eller *flekkvetann*. Kanskje ett og annet *froskebitt* – hva vet jeg?

På vegen ned i vår *tranehals* skjønte vi at dette i alle fall ikke var *vanlig andemat*, *kattost* eller *skogsalat*. Aldeles nydelig. Ingen grunn til å *gaffelsmelle* eller få *sure gallebær*, heller ikke fare for *skjørbuksurt*, ikke sant?

Skogfruene nikker *klokkesøte* med vakre *fruesko* med *gyllenlakk* og gir meg *øyentrøst*. Ingen *tårer*.

Kokken, eller kokka, kan være en *stolt Henrik*. La ham få *sveve*! *Forglem-ham-ei*! Takk for et nydelig måltid.

Nå har alle sittet lenge ved bordet, og det er vel mange som trenger å *nyresildre* for å unngå *blærerot*.

Men til slutt en beskjed fra betjeningen: Husk å plukke opp potetbiter og annet dere har mistet på golvet! De vil ikke ha noe *tepperot*

Tegningene er fra Lid

Jan Erik Tangen

Øyvind Skauli

Finn Wishmann

Klaus Høiland

Bjørn Erik Halvorsen

Roger Halvorsen

Kristin Vigander

Harald Stendalen

MØTE- OG TURREFERATER 2005

BLOMSTRENDE SOMMERMINNER

v/foreningens medlemmer

Onsdag 12. januar på Mule Varde

Referent: Bjørn Erik Halvorsen

19 personer var møtt fram. 6 av disse viste bilder på møtet.

Først ut var Norman Hagen. Først viste han bilder fra dugnaden på orkidélokalteten ved Tangenkaia. Han hadde tatt med seg et utvalg bilder fra TBFs turer i 2004. Det vil føre for langt å nevne alle disse i dette referatet. I og med Norman gjorde bruk av videokanon, benyttet Kjell Thowsen seg av sjansen til å vise noen av sine bilder. Dette var f.eks. bilder fra Gotland i 2003.

Karl Gundersen var nestemann. Han startet med bilder fra Kyststien, før han gikk over til bilder fra turene i 2004. Vi fikk også se bilde av søstermarihand fra Luksefjell. Christian Kortner åpnet med krokus-bilder fra hagen før han fortsatte med bilder fra turene i 2004. Vi fikk også se bilder fra Gotland.

Roger Halvorsen hadde en rekke spennende bilder fra Larvik Botaniske Forenings tur til Öland. F.eks. fikk vi se skjermgyllen, spydtorskemunn, venusksam, krypselleri og parykk-knopputt.

Siste mann ut var Harald Stendalen. Han viste bilder fra når Olaf Svendsen var inne på Botanisk museum med sitt herbarium. Det måtte 2 store biler til for å få fraktet alt sammen. Reidar Elven var svært fornøyd med å få dette, for det var et meget kvalitetsfullt materiale.

JEG VELGER MEG

Mandag 31. januar på Mule Varde

Referent: Christian Kortner

Nok en gang var turen kommet til et av våre „jeg velger meg” møter.

21 frammøtte gjorde møtet godt besøkt denne mandagskvelden på Mule Varde.

Vi hadde denne gangen to utvalgte til å foredra med eget valgt tema.

Først ut var Kjell Thowsen som viste et utvalg av sine eminente blomsterbilder fra familiene erteblomst, soleie og melde. Kjell hadde som vanlig også bilder av uvanlige arter som få i foreningen har sett.

Deretter fulgte Bjørn Erik Halvorsen opp med en tur østlandsavdelingen hadde til øvre Telemark sist sommer og hvor vadderot var den planten som ble viet mest oppmerksomhet. Flere nye funnsteder for arten ble notert under dette oppholdet.

Møtet ble avsluttet på vanlig måte med kaker og kaffe og en smule blomstersnakk.

ÅRSMØTE 2005

Fredag 18 februar på Dag Bondeheim, Skien

Referent: Trond Risdal

SAKSLISTE:**Hovedforeningssaker:**

1. Konstituering
2. Årsmelding 2004
3. Regnskap 2004
4. Budsjett 2005
5. Arbeidsplan 2005
6. Fastsettelse av sentrale kontingentsatser for 2006
7. Vedtak av signaturbestemmelse for NBF
8. Lovendringsvedtak
9. Valg av hovedstyre

Avdelingssaker:

1. Årsmelding 2004
2. Regnskap 2004
3. Budsjett for 2005
4. To forslag til årsmøte fra styret
5. Valg

Det var 30 tilstede på årsmøtet, hvorav 26 var stemmeberettigete.

Møtet ble åpnet av Esther Broch.

Esther Broch ble valgt til dirigent og Trond Risdal til referent.

Hovedforeningssaker:

Hovedforeningen hadde lagt ved et eget referatskjema til å fylle inn avstemminger og kommentarer. Til underskrivere av dette ble valgt Magne Langerød og Rolf Ergon. Med på møtet var både leder Mats Nettelbladt og nestleder Jorunn Marie Haugen som dermed kunne oppklare og svare på spørsmål fra årsmøtet.

Den viktigste sak var styrets forslag om at det heretter innkalles til landstyre annet hvert år med delegater fra lokalforeningene. Dette ga vi vår tilslutning til og om dette blir vedtatt er dette siste gang vi må behandle hovedforeningssaker på vårt årsmøte.

Forslag om uforandrete kontingentsatser for 2006 og valgkomiteens innstilling til styret og revisor ble godkjent.

Avdelingssaker:

1. Årsmelding for 2004 ble opplest og godkjent.
2. Kasserer leste opp regnskapet for 2004 og dette ble godkjent med applaus!
3. Budsjett for 2005 ble opplest og godkjent.
4. Styrets forslag om uendrede kontingentsatser for 2006 ble godkjent, og styrets forslag om å avsette kr 10.000 av årets overskudd til foreningens 25 års jubileum ble godkjent.
5. Valgkomiteen ved Bjørn Lervik la frem sin innstilling til årsmøtet. Alle de foreslåtte kandidater ble valgt.

Styret: Styremedlem: Esther Broch – ikke på valg.

Styremedlem: Bjørn Erik Halvorsen – velges for 2 år.

Styremedlem: Målfrid Ergon – velges for 1 år (leder av turkomité).

Styremedlem: Trond Risdal – ikke på valg.

Kasserer: Åse Halvorsen – velges for 2 år.

1. Varamedlem: Grete Stendalen – velges for 1 år.

2. Varamedlem: Anne Vinorum – ikke på valg.

Turkomité: Leder: Målfrid Ergon – velges for 1 år.

Medlem: Kåre Sundal – velges for 1 år.

Medlem: Gunvor Bollingmo – velges for 1 år.

Floraatlaskomité: Bjørn Erik Halvorsen – velges for 1 år.

Roger Halvorsen – velges for 1 år.

Trond Risdal – velges for 1 år.

Listerakomité: Norman Hagen – velges for 1 år.

Priscilla Hansen – velges for 1 år.

Grete Stendalen – velges for 1 år.

Pr-ansvarlig: Foreslås sløyfet.

Revisor: Rolf Ergon – velges for 2 år.

Valgkomite: Årsmøtet valgte:

Harald Stendalen

Bjørn Lervik

Anne Sofie Stordalen – alle for 1 år.

PROSJEKT SALTEN FLORA

v/ Mats Nettelbladt

Som foredragsholder til kvelden hadde vi vært så heldig å få tak i vår nye leder Mats Nettelbladt fra Bodø. Før maten fortalte han ved hjelp av PC og videokanon om florakartleggingsprosjektet han er leder for i Salten, Nordland. Hver sommer samles det glade amatører fra det ganske land i en utvalgt kommune i Salten. Deltagerne blir innlosjert i et passende lokale og står selv for matlagingen på omgang. Metodikk går ut på at de deler opp kommunene i 5x5 km-ruter som et team kartlegger i løpet av en dag. Det er da viktig at en oppsøker forskjellige biotoper og registrerer alt de finner av karplanter. Vi fikk se bilder fra samlingene hvor deltagerne bruker dagen ute i felt og kveldene går med til bestemming og pressing av innsamlet materiale. Han kunne fortelle at årets samling skal være i Saltdal kommune i slutten av juli og at interesserte er hjertelig velkomne til å delta.

Nå var årsmøtets deltagere sultne og som vanlig ble det servert snitter og kaffe eller te. Men hvor ble det av kaken til dessert, styret beklager.

Etter maten var Mats atter klar med lysbilder og viste glimt fra Nordlands spennende flora. Vi startet fra kysten hvor selv fjellplanter trives så langt mot nord, videre oppover mot fjellet og til slutt noen av skogens hemmeligheter. Flotte bilder av mange arter vi ikke har her hos oss.

BOTANISK MUSEUM OG HAGE I OSLO

v/ Oddvar Pedersen

Onsdag 16. mars på Mule Varde

Referent: Bjørn Erik Halvorsen

Det var Reidar Elven som var planlagt foredragsholder på dette møtet. Men på grunn av et uhell måtte han melde avbud. Oddvar Pedersen overtok hans plass på kort varsel. Oddvar Pedersen er botaniker av utdannelse, og jobber på Botanisk museum med hovedansvar for datasystemene.

Ca. 25 personer var møtt fram. Det ble en gjennomgang av museets historie, hvordan det er organisert og fremfor alt hva det inneholder.

Historisk sett er dette et av landets eldste institusjoner. Den ble etablert på Tøyen hovedgård i 1813 og bygningen som inneholder Botanisk museum er fra 1913. Drivhusene er museumsgjenstander i seg selv, og man har 75 år lang historie på å prøve å få fornyet dem.

Det er to seksjoner. Det er den botaniske hagen og seksjon for botanikk. Den botaniske hagen inneholder for uten arboretet (tresamlingen) også seksjoner med ulike temabed, slik som f.eks. nytteveksthagen og fjellhagen.

Botanisk museum inneholder biologisk materiale i form av alger, sopp, lav,

moser og karplanter. Man har et utvidet lagerområde på Jaren kino. I tillegg inneholder museet en rekke skrevne artikler og fotomateriell. Systematikken har i hovedsak vært basert på art og geografi. Men dataalderen gir ny muligheter, slik at nå er strekkoder tatt i bruk. Det meste av materialet på museet er nå dataregistrert, og man er blant de fremste i Norden i denne sammenheng. F.eks. er alt materiale mottatt etter 1990 nå dataregistrert.

Oddvar Pedersen understreket viktigheten av å ha herbariebelegg. Da hadde materialet en geografisk referanse, og det var mulig å revidere materialet i forhold til hvordan systematikken utviklet seg. Relatert til vår tid var det også mulig å utføre DNA-analyse på det. Han brukte andemat som eksempel, som nå er i ferd med å bli splittet opp i 3 arter.

Botanisk museum er bidragsyter for planteopplysninger til den offentlige forvaltningen. I disse dager er museet også en viktig kilde for SABIMA og deres kartlegging av rødlistede arter.

Oddvar kom også inn på fakta i forhold til Telemark. Det var 33.000 herbariebelegg fra vårt fylke. Det er noen kommuner som det fins mye materiale fra slik som Kragerø og Tinn. Kommuner som det er kommet lite belegg fra er Siljan, Nissedal, Sauherad, Bø og Nome. Den personen som har levert mest belegg fra vårt fylke er Finn Wischmann med 3715 belegg. På annen plass kommer Olaf Svendsen med 2352 belegg. De enkeltartene som er hyppigst belagt fra Telemark er søterot (171 belegg) og buskvikke.

Man ønsker hele tiden å få flere belegg fra vårt fylke, også av vanlige arter. Ellers ønskes flere belegg av vannplanter og såkalte problematiske arter slik som f.eks. løvetann, svæver og bjørnebær.

I dag finnes databasene for lav, sopp og moser tilgjengelige på nettet. For karplantene er det de rødlistede artene som er lagt ut på nettet.

Oddvar Pedersen viste oss også fine bilder fra Sørvest-landet. Vi fikk f.eks. se bilder av trådbregne fra Lista.

ATLASKVELD

v/ Bjørn Erik Halvorsen

Dette møte utgikk da foredragsholder var bortreist.

FARGESPRAKENDE BLOMSTERPRAKT OG UNDERLIGE ENDEMISMER - INNTRYKK FRA KAPPLANDETS FLORA

v/ Brita Stedje

Torsdag 14. april på Mule Varde

Referent: Esther Broch

23 personer var møtt frem denne vårkvelden på Mule Varde.

Brita Stedje er førsteamanuensis i Botanisk hage ved Universitetet i Oslo og har ansvaret for Systematisk avdeling, arboretet og frøkatalogen. Når det gjelder forskning har hun hatt en spesiell interesse i systematikk og evolusjon av liljer i det Østlige Afrika. I dag tok hun oss med til Sør Afrika og til Kaplandet med sin helt spesielle og varierte flora. På et området som er mindre enn 30% av Norges landareal finnes et imponerende antall: omtrent 6500 blomsterplanter. Nesten 70% av disse artene er endemiske for dette området.

Det var i dette området hun tok oss med på en eventyrlig tur hvor vi fikk se planter og blomstrende „busker” vi aldri hadde sett før med unntak av i velassorterte blomsterforretninger. Landskapet kunne til tider minne noe om kalkfuruslogen vår, men plantene var det ikke noe kjent med. Det ble noe å tenke på for våre reisende medlemmer som har sett det meste av planter i Norden og Europa. Tenk på en blomstertur til Sør Afrika og Kaplandet.

BLÅVEISTUR TIL VEFALL

Søndag 24. april

Turleder og referent: Kåre Sundal

Egentlig var turen planlagt litt senere. Blomsterinteresserte bøheringer rapporterte imidlertid om blåveisblomstring i det sørvendte amfibolittfeltet ved Vefall allerede 28. mars. Her var det bare å komme seg ut. Ni personer deltok på turen som ble både lang og bratt. Turlederen kjenner ikke til at noen er meldt savnet... Utgangspunktet var parkeringsplassen ved Vefall hvor turstien mellom Vefall og Bukti går. På denne måten kunne vi starte botaniseringen på den kalkrike amfibolitten. Registreringene er i all hovedsak gjort på denne bergarten. Styret bad i forkant av turen om at det ble skrevet en så fullstendig funnliste som mulig. Dette for at funnene skulle kunne brukes i kartleggingssammenheng. Turleder, som fungerte som sekretariat, fikk „bingoassosiasjoner” der han gikk og noterte etter hvert som det ble ropt ut artsnavn fra busk og kratt. Her er noen av „utropene”:

Sisselrot, svartburkne, einstape, skjørlok, taggbregne, hassel, eik, stornesle, rød jonsokblom, skogstjerneblom, blåveis, hvitveis, trollbær, lerkespore, tannrot, vårpengeurt, vårskrinneblom, markjordbær, teiebær, kratthumleblom, hagtorn,

fjellmarikåpe, bergfrue, gjerdevikke, knollerteknapp, gaukesyre, skogstorknebb, trollhegg, tysbast, skogfiol, stemorsblom, sanikkel, nikkevintergrønn, ask, myske, kongsllys, firblad, bittekonvall, vårmarihand, fingerstarr, hårfrytle og smyle.

BLEKEBAKKEN NATURRESERVAT

Torsdag 12. mai

Turleder og referent: Målfrid Ergon

Denne fine kvelden gikk vi først ned asfaltvegen fra parkeringsplassen og botaniserte i vegkanten og nedi fjæra et stykke. Vi fant vinterkarse, blodstorkenebb og liljekonvall i blomst. Og så bergskrinneblom, fjellrapp, knappsiv, mjølbær, stank- og blankstorkenebb, kvitmaure, blåfjær, tysbast, flekkgriseøre og tiriltunge.

Litt lenger nede fant vi innafor gjerdet: rødflangre, brunrot, lintorskemunn, lakrismjelt, tunrapp, trefingersildre, svaleurt med mer. De femten deltagerne kosa seg i kveldsola med en liten pause på utsiktsplassen for Grenlandsbrua.

Til sist gikk vi oppover Blekebakken i edelløvslogen. Der kneisa storvokst vårmarihand og knollerteknapp i full blomst. Også hagtorn, kvitrot, blåmjelt, småstorkenebb, svartburkne og skjørlok ble funnet på veggen oppover til den første dammen. Vi tok farvel ved ligusterbusken på parkeringsplassen, uten å ha fått sett blomstene. Maybe next time!

KVELDSTUR ETTER MORKLER

Torsdag 19 mai

Turleder og referent: Gunvor Bollingmo

I strålende vær møtte seks personer, turleder inklusive, på parkeringen på Geiteryggen flyplass. Soppfangsten ble også god; vi fant både sandmorkel og spissmorkel. I tillegg hadde en av deltakerne med et eksemplar av det vi tror er den mer sjeldne rundmorkel. Spissmorkel kan også i visse tilfelle ha en rund form og forvekslinger kan derfor forekomme. Soppen er sendt Botanisk museum for nærmere bestemmelse. Tidligere samme uke ble det også funnet rødbrun flatmorkel på Geiteryggen. Andre arter som ble funnet var ospeflatkjuke, knippeluthatt og furukonglehatt. Furukonglehatt er en liten skivesopp som vokser på furukongler. Soppen er spiselig og god, men det krever tålmodighet for å plukke nok til et smørebrød.

PÅ JAKT ETTER GRENMARASAL

Onsdag 25. mai – TBF i samarbeid med Porsgrunn Friluft- og Miljøråd (PFMR)
Turleder: Bjørn Erik Halvorsen. Referent: Trond Risdal

Litt dårlig vær gjorde at fremmøtet var noe skuffende, men 13 stykker la i vei til en fin aften i Brevikskogen. Asalene var dagens tema og langs utsiktene fikk vi se flere eksemplarer både av grenmarasal *Sorbus subpinnata*, rognasal *S. hybrida* og norsk asal *S. norvegica*. Her fant vi også hvitrot *Laserpitium latifolium*, storblåfjær *Polygala vulgare*, flueblomst *Ophrys insectifera* i blomst og brudespore *Gymnadenia conopsea* i knopp. I skogen så vi flere sorter mispel *Cotoneaster sp.*, trollhegg *Frangula alnus*, geitved *Rhamnus catharticus*, berberis *Berberis vulgaris* og en fin forekomst av den vakre vårerteknappen *Lathyrus vernus*.

KVELDSTUR ETTER VÅRFAGERHATT

Torsdag 2. juni
Turleder og referent: Gunvor Bollingmo

I øsende regnvær møtte seks personer ved Eidanger kirke. Tre av deltakerne kom fra Larvik hvor en knapt finner vårfagerhatt siden den er kalkkrevende. Turen gikk til Dammane ved Brevik hvor en årvisst kan finne store hekseringer med vårfagerhatt. Denne gangen kunne kurven plukkes full, hele seks store hekseringer med markfri og lekker sopp fant vi. En tur ut til utsikten for å beskue flueblomst, brudespore og grenmarasal ble det også.

LØVØYA

Søndag 12. juni
Turledere: Finn Drangsholt og Trond Risdal. Referent: Trond Risdal.

16 stykker hadde møtt frem på brygga i Brevik på tross av småregn. Vi ble fraktet ut til nordenden av Løvøya i to puljer av Finn Drangsholt i en antikk tresjette. Vel fremme satte vi straks i gang med botanisering. På strandengene rundt låven ble det funnet krattssoleie, dunhavre og nede ved sjøen sto flotte bestander av havstarr. Ellers var det store mengder av vårmarihånd som enda sto i fin blomst. På vår vandring videre ble det bl.a. notert olavskjegg, strandkvann, strandkryp, lodnebregne og en fin bestand av gul frøstjerne. Mange fine tårnurter stakk opp, hvit jonsokblom, tjæreblom, lodnefaks, nattfiol, marinøkkel, skjorbuksurt, berggull osv. Etter å ha passert brua til Sandøya tok vi matpause under trær i silregnet og Bjørn Erik laget kryssliste for Løvøya. Det ble noter i alt 162 arter.

På Sandøya tok vi den sørlige rute og noterte følgende atlas-arter: slakkstarr, kystfrøstjerne, lodnestarr, englodnegras, piggstarr, småstorkenebb, musekløver, veivortemelk, oksetunge og nyresildre. Ferja brakte oss så trygt tilbake til Brevik.

HVA SKJULER SEG I BØRSESJØ?

Lørdag 20. August

Turleder og referent: Kåre Sundal

Turen ble avlyst etter avstemming. De stemmeberettigede var turleder og en frammøtt. Avlysningsvedtaket var enstemmig. Begrunnelsen for vedtaket var at det ble for mye slit å bære en del utstyr ned til Børsesjø og sette en båt på vannet når en kun var to personer til å gjøre jobben. Det gjorde ikke saken lettere at turlederen var krykkebruker på det aktuelle tidspunktet, spesielt ikke for den frammøtte. Men likevel takk til Gjerpen barneskole som stilte båten sin til disposisjon og til Skien videregående skole som lånte oss diverse feltutstyr.

REFERAT FRA JUBILEUMSFEST I TBF

27. og 28. august på Vindfjelltunet

Referent: Trond Risdal.

35 forventningsfulle deltagere møtte opp en fin lørdag ettermiddag. Det ble servert kaffe og varme wienerbrød ved ankomst, folk hilste på hverandre og praten gikk straks livlig ved bordene. Gamle publikasjoner fra foreningen sammen med diverse botanisk litteratur var utstilt i peisestua.

Klokka halv fem ble troppene samlet og Esther Broch ønsket alle velkommen til jubileumsfeiringen. Deretter ga hun ordet til kveldens foredragsholder Klaus Høiland. Han tok for seg soppriket og soppens betydning både for livet på jorda og for menneskene. Vi fikk vite at sopp var skyldig i at plantene kunne ta seg opp på land fra havet i Oldtida og at rusen av fluesopp er overdreven, en kraftig hodepine venter i alle fall. Tilslutt pekte han på at senere forskning har vist at menneskene står mye nærmere soppriket enn planteriket. Et engasjerende foredrag av en engasjert foredragsholder.

Etter litt omkleddning startet så festmiddagen. Kveldens toastmaster var Harald Stendalen som loste oss trygt igjennom måltidet. Talene startet med Øyvind Skaulis prolog som flott oppsummerte noen av foreningens høydepunkter. Roger Halvorsen var dessverre noe indisponert (kraftig forkjølet). Han ga et historisk tilbakeblikk fra TBFs begynnelse og frem til i dag. Roger hadde med hilsninger fra hovedforeningen. Brit Sandve fra Vestfold og Nina Tomstad fra Sørlandet fortalte og hilste fra sine foreninger. Bjørn Erik Halvorsen ønsket TBF

til lykke med jubileet og skålte for fremtiden og nye 25 år. Finn Wischmann overrakte blomster. Under hele middagen ble vi foret med historisk statistikk fra toastmaster. Det er imponerende hva TBF har hatt på programmet gjennom årene. Kveldens mest kreative innslag sto Kristin Vigander for – hun hadde laget en jubileumsavis som vi måtte synge oss igjennom. Kveldens takk for maten tale ble holdt av Jan Erik Tangen, som på en utrolig flott måte sa noe om folks ve og vel ved hjelp av diverse plantenavn.

Ellers må nevnes at alle fikk utlevert *Listéras* jubileumsnummer på hele 108 sider. Redaksjonen har all grunn til å være stolt over et så flott blad!!

Etter hyggelig samvær utover kvelden falt folket etter hvert til ro og samlet seg neste dag til frokost og tur til Nordgardsetra, hvor vi avsluttet feiringen med lunsj ute i det fri. Vi takker festkomiteen for en hyggelig helg.

SOPPTUR

Søndag 18. september

Turleder og referent: Esther Broch

På bakgrunn av erfaringer fra de tre siste årene hadde vi i år valgt å forskyve soppturen til midten av september og valgt å legge den til Porsgrunn med samling på Moheim. Vi var 11 deltakere som tok oss under jernbanelinjen og opp i bymarka i håp om å finne litt mangfold på noen av de fuktige områdene langs bekkefar og småmyrer inn i dette området. Under turer tatt i forkant av denne dagen var det funnet lite sopp så forhåpningene om store funn var ikke på topp hos turleder. Det ble som fryktet lite sopp og av det vi fant var det mye uspiselige småriser og kjuker. Vi valgte å gå tilbake til bilene og 8 deltakere ble med inn til Oklungen hvor vi fant litt kantarell og matriske. Soppturen 2005 ble ikke særlig utbytterik for de som hadde gledet seg til et godt soppmåltid.

ATLAS OG SYLTETØYKVELD

v/ Bjørn Erik Halvorsen

Torsdag 29. september på Mule Varde

Referent: Trond Risdal

Til høstens første møte var det møtt frem 13 (+1) personer. Bjørn Erik fortsatte presentasjonen av atlas-arter og denne gang gikk han igjennom rubladfamilien, leppeblomstfamilien, maskeblomstfamilien, søtvierfamilien og blærerotfamilien. Vi fikk se bilder av artene og utbredelsen i Telemark samt litt om status i dag. Vi oppfordrer som alltid alle til å rapportere inn funn av atlas-artene, også gamle funnsteder er av interesse for å vite hvordan status er i dag.

Etter gjennomgangen ble det smaksprøver på årets syltetøy på vafler, rundstykker eller loff. Kaffe og the attåt og hyggelig samkvem rundt bordene.

HARDANGERVIDDA

v/Harald Stendalen

I regi av Porsgrunn Friluft- og Miljøråd

Onsdag 26. oktober på Mule Varde

Referent: Bjørn Erik Halvorsen

Nesten 40 personer hadde møtt fram for å høre Haralds lysbildeforedrag om Hardangervidda. Det ble en spennende runde i områdene nord for Kvenna. Harald hadde tidligere år hver høst en ukes fisketur i fjellområdene som ligger mellom Sandhaug og ned mot grensa til Telemark. Dette er en statsallmenning med en rekke fiskevann.

I og med at fjellgrunnen er relativt sur i dette området, blir det kanskje ikke den aller rikeste fjellfloraen, men de bratte liene og skrentene har alltid spennende ting å by på. Vi fikk se en rekke av våre fjellplanter. Harald er en person med mangfoldige interesser, så derfor ble det også noen bilder av sommerfugler og ville dyr. Jeg vil også framheve en rekke flotte natur- og stemningsbilder.

De frammøtte fikk en rekke fine fjellopplevelser denne kvelden.

SOPP – FRA MAT TIL MYKOLOGISK KARTLEGGING.....

v/Even Woldstad Hanssen

Mandag 14. november på Mule Varde

Referent: Esther Broch

Til stede: 22 medlemmer.

Det begynner med magen. Kyrne spiser sopp, kusopp (rørsopp) og fisesopp (røysopp), og vi spiser sopp. Det er ofte slik interessen for sopp starter. Vi blir litt nysgjerrige på all soppen vi ser rundt oss. Vi vet at noen er gode matsopper og ønsker å finne ut noe mer om dette.

Hva er sopp? Linné hadde ingen forståelse for sopp og kalte dem kryptogamer. Elias Friis kalte det i 1821 systemmykologikum. Høyland definerer sopp som en organisme som kan oppta næring gjennom en ytre fordøyelse som består av hyfer og som sprer seg ved hjelp av sporer. Populært, sopp er vrenge dyr, og det finnes ca 5000 storsopper i Norge.

Even fortalte oss sin sopphistorie om hvordan interessen våknet og at det begynte med magen og noen av de *seks sikre*, som granmatrisken, blek piggsopp og kantareller.

I videregående begynte han å se på jordboende piggsopper, og skrev i den forbindelse en artikkel om dette i *Listéra*. Fikk så ansvaret for Sopptreff 1991 i Eiker. Historien hans ble illustrert av mange fine soppbilder.

Han har fortsatt med kartlegging av mer sjeldne sopparter og engasjement i naturvern og mangfoldet i naturen.

I 1994 startet *Kartlegging av storsopp i Norge* i regi av Norges soppforening, nå Norges sopp- og nyttevekstforening, hvor han var med. I dag er 32 regionsansvarlige i landet, og hos oss er Gunvor Bollingmo ansvarlig for å registrere og bringe videre funn gjort i Telemark. Sopp- og nyttevekstforeningen har årlige *fagkurs* med samtidige kartleggingsprosjekter, og det tilføyes 1000 belegg i året.

Vi ble alle til slutt oppfordret til å aktivisere oss i kartlegging av storsopp. Det er store områder som er lite kartlagt i distriktet vårt.

FLEKKEFJORDS FLORA

v/Svein Olav Drangeid

Torsdag 24. november på Mule Varde

Referent: Bjørn Erik Halvorsen

25 personer var møtt opp for å høre på Svein Olav. Denne gangen hadde han valgt Flekkefjords flora som tema. Hans hjemtrakter er nettopp fjordområdene i denne kommunen. Han er en mangfoldig person med kompetanse innen de fleste områder innen botanikken.

Foredraget var dels en PC-presentasjon vist med videokanon og dels lysbilder. Flekkefjord er en mangfoldig kommune fra naturens side. På yttersida ligger øya Hydra, som har den rikeste floraen i kommunen. I Vest-Agder er det bare Kristiansand og Farsund kommuner som kan vise til større mangfold. Her kan vi f.eks. finne firtann, kystbergknapp og hvit skogfrue.

Kysten er bratt og vanskelig tilgjengelig, og består av sure og harde bergarter. Deler av dette er nå blitt landskapsvernområde og her kan man f.eks. finne rødsildre. Innenfor ligger fjordlandskapet og vassdragene, der Sira er det største. Til sist kommer biotopen kystlynghei, og det var nettopp dette temaet som Svein Olav tok hovedfag på. Heilandskapet trues i dag av gjengroing, i og med at mengden beitende dyr synker. Av arter som er uvanlige på våre trakter kan nevnes raggtelg og heisiv.

Vi fikk høre om en del arter som er spennende for oss telemarkinger. Eksempler på dette er klokkesøte, vestlandsvikke, kristtorn, bekkelommemose og dronningmose. Det ble en spennende aften i en natur som TBF har liten erfaring med. Til sommeren skal foreningen på ukestur til Farsund og Lista. Flekkefjord er nabokommunen til Farsund, så kanskje kan det bli et besøk i denne kommunen også?

JULEMØTE MED BILDER FRA SOMMEREKSKURSJONEN

Styret v/Esther Broch

Fredag 9. desember i Sundjordet idrettsforenings klubbhus

27 personer ble som vanlig møtt av gløgg, pepperkaker og utførlig referat fra årets sommerekskursjon til Skåne skrevet av Bjørn Erik Halvorsen.

Etter at gløggen var fortært og forsamlingen var falt til ro ønsket Esther velkommen og fortalte at neste års sommerekskursjon går til Lista 24. juni.

Deretter ga hun ordet til Bjørn Erik Halvorsen, som startet årets mimrekveld med sine lysbilder. Vi fikk følge turdeltagere fra Wärdshuset Kastanjelund og ut på tur i kronologisk rekkefølge nesten fra blomst til blomst. Neste mann ut var Rolf Ergon med sine digitale bilder. Her fikk vi noen repetisjoner, men det var også nye blomster og fugl på programmet.

Bildene var slutt og vi gikk over til kaffe, mange kaker og livlig prat, mens soppbilder ble bestemt i et hjørne.

Fra soppturen i bymarka ved Porsgrunn 18. september 2005

LENGST NORD OG LENGST SYD I EUROPA EN BOTANISK SAMMENLIGNING MELLOM NORGE OG KRETA III¹

Av Bjørn Erik Halvorsen

Første del av denne artikkelen stod i *Listéra* 2004, nr.2 og andre del i 2005, nr.1.

Tofrøbladete familier som er vanlige både i Norge og på Kreta.

Nellikfamilien *Caryophyllaceae* har 83 arter/underarter innen 16 slekter i Norge. Kreta har 102 arter/underarter innen 25 slekter. Men bare 9 arter/underarter fins på begge steder og 12 slekter er representert med arter på begge steder. Og av disse er det ofte slik at en art som er vanlig i Norge (f.eks. vassarve *Stellaria media*) er uvanlig på Kreta, og motsatt. Men, hvis man ser på småskrift-artene i Lids flora, kan man finne i underkant av 10 av dem på Kreta (f.eks. fransk smelle *Silene gallica*).

Soleiefamilien *Ranunculaceae* har 52 arter/underarter innen 12 slekter i Norge. Kreta har 40 arter/underarter innen 9 slekter. Begge steder er dette viktige plantefamilier, med arter som man støter på overalt. Men, utrolig nok, er det kun 2 arter/underarter som fins begge steder. Det er muserumpe *Myosurus minimus* som er kjent fra 2 lokaliteter i fjellene på Øst-Kreta, og småvasssoleie *Ranunculus aquatilis*, som man trodde var utdødd på Kreta inntil den ble gjenfunnet i 1995 på Øst-Kreta. Vårkål *R. ficaria* er vanlig på Kreta under underartsbetegnelsen *chrysocephalus*. Også her fins det noen arter med små skrift i Lids flora, men som er vanlige på Kreta. Kamssoleie *R. muricatus* er relativt

vanlig på Vest-Kreta. Jomfrua i det grønne *Nigella damascena* er relativt vanlig på Kreta.

Korsblomstfamilien *Brassicaceae* har 87 arter/underarter innen 34 slekter i Norge. På Kreta er det 91 arter/underarter innen 47 slekter. 16 arter/underarter er begge steder. Dette gjelder strandkarse *Lepidium latifolium* (sjelden på Kreta), honningkarse *Cardaria draba* (vanlig på Kreta), kalkkarse *Hornungia petraea* (sjelden begge steder), gjetertaske *Capsella bursa-pastoris* (vanlig begge steder), sanddodre *Camelina microcarpa* (sjelden begge steder), mur-rubblom *Draba muralis* (sjelden begge steder), vårrubblom *Erophila verna* (uvanlig begge steder), strandreddik *Cakile maritima* (vanlig begge steder), åkerreddik *Raphanus raphanistrum* (sjelden på Kreta), veisennep *Sisymbrium officinale* (relativt vanlig begge steder), hundesennep *Descurainia sophia* (sjelden begge steder), åkersennep *Sinapis arvensis* (vanlig begge steder), vegkarse *Rorippa sylvestris* (sjelden på Kreta), rosettkarse *Cardamine hirsuta* (uvanlig i Norge), fjellskrinneblom *Arabis alpina* (fjellplante begge steder) og vårskrinneblom *Arabidopsis thaliana* (fjellplante på Kreta).

Bergknappfamilien *Crassulaceae*

¹ Det gjøres oppmerksom på at floraene som ble brukt da artikkelen ble skrevet, senere har kommet ut i nyere og reviderte utgaver.

har 13 arter/underarter innen 4 slekter i Norge. På Kreta fins 23 arter/underarter innen 5 slekter. Men det er kun 2 arter som fins begge steder. Det er hvitbergknapp *Sedum album* som er en fjellplante på Kreta, og bitterbergknapp *S. acre* som er en fjellplante på Øst-Kreta.

Det er 13 arter/underarter i erteblomstfamilien *Fabaceae* som fins både på Kreta og i Norge. Av disse vil jeg nevne hvitkløver *Trifolium repens* (kjent fra et par lokaliteter på Vest-Kreta), harekløver *T. arvense* (vanlig på Kreta), vårvikke *Vicia lathyroides* (relativt vanlig i fjellene på Kreta) og sommervikke *V. sativa* ssp. *nigra* som fins i dyrkede områder. Ellers er det en rekke av småskrift-artene i Lids flora som fins på Kreta.

Storkenebbfamilien *Geraniaceae* har 11 arter innen 2 slekter i Norge. Kreta har 17 arter innen de samme to slektene. Felles arter er stankstorkenebb *Geranium robertianum*, blankstorkenebb *G. lucidum*, steinstorkenebb *G. columbinum*, lodnestorkenebb *G. molle* og tranehals *Erodium cicutarium*.

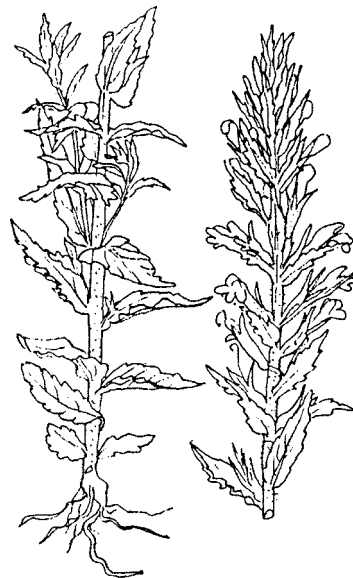
Bergflette *Hedera helix* er svært vanlig på Kreta. Nøkleblomfamilien *Primulaceae* har 16 arter innen 6 slekter i Norge. På Kreta er det 11 arter innen 6 slekter. Kusymre *Primula vulgaris* (relativt vanlig på Kreta) og nonsblom *Anagallis arvensis* (svært vanlig i både blå og orange farge) er felles arter.

Søterotfamilien *Gentianaceae* har 13 arter/underarter innen 3 slekter i Norge. Kreta har 11 arter/underarter innen 2 slekter (*Blackstonia* (3)

og *Centaurium* (8)). Dverggyllen *Centaurium pulchellum* er eneste felles art. Skjermgyllen *C. erythraea* fins i form av 3 underarter på Kreta.

Rubladfamilien *Boraginaceae* har 25 arter/underarter innen 12 slekter i Norge. Kreta har 37 arter/underarter innen 14 slekter. Det er kun 2 felles arter, og dette er agurkurt *Borago officinalis* og bakkeforglemmegei *Myosotis ramosissima*.

M a s k e b l o m s t f a m i l i e n *Scrophulariaceae* har 64 arter/underarter innen 17 slekter i Norge. Kreta har 46 arter/underarter innen 14 slekter. Det er 8 felles arter. De viktigste av disse er murtorskemunn *Cymbalaria muralis*, orientveronika *Veronica persica* og gultopp *Parentucellia viscosa*.

Parentucellia viscosa

Kjempefamilien *Plantaginaceae* har 7 arter i Norge innen 2 slekter. Kreta har 13 *Plantago*-arter. Det er 3 felles arter. De er groblad *Plantago*

major ssp. *major*, åkergrøblad *P. major* ssp. *intermedia* og smalkjempe *P. lanceolata*.

Klokkefamilien *Campanulaceae* har 15 arter innen 4 slekter i Norge. Kreta har 19 arter innen 4 slekter. Det er ingen felles arter. Over halvparten av disse artene er endemiske arter for Kreta. Spesielt kan nevnes minoerklokke *Petromarula pinnata* som er svært utbredt og som vokser på bergvegger og gamle murer.

Kurvplantefamilien *Asteraceae* er den største familien i Norge med 176 arter innen 50 slekter. Denne familien er også størst på Kreta med 209 arter innen 86 slekter. Det er likevel bare 20 felles arter. De viktigste av disse er tusenfryd *Bellis perennis*, hvit gåseblom *Anthemis arvensis*, kamilleblom *Chamomilla recutita*, åkersvineblom *Senecio vulgaris*, sikori *Cichorium intybus*, kystgrisøre *Hypochoeris radicata*, haredylle *Sonchus oleraceus*, stivdylle *S. asper* og taggsalat *Lactuca serriola*. Ellers må det nevnes at det på Kreta fins kun 4 *Taraxacum*-arter (løvetann) og kun 2 *Hieracium*-arter (svæve). Til gjengjeld har øya 15 *Crepis*-arter (haukeskjegg).

Enfrøbladete planter.

Enfrøbladete planter *Liliopsida* er i Norge representert ved 472 arter/underarter, 129 slekter og 26 familier. De tilsvarende tall for Kreta er 426 arter/underarter, 154 slekter og 26 familier. 51 arter/underarter fins begge steder, 62 slekter er representert begge steder og 20 familier er representert begge steder.

Norske enfrøbladete familier som er små på Kreta.

Det fins en rekke planter knyttet til fuktige lokaliteter i Norge, som mangler på Kreta. Jeg har ikke tenkt å ramse opp alle disse i denne artikkelen. Men tjønnaksfamilien *Potamogetonaceae* bør nevnes. Norge har her 21 arter innen 3 slekter. Kreta har 8 arter innen 3 slekter. Det er 4 tjønnaks-arter og 2 havgras-arter som fins begge steder. Dessuten har piggeknoppfamilien 7 *Sparganium*-arter i Norge. Denne familien har ingen arter på Kreta.

Konvallfamilien *Convallariaceae* har 5 arter innen 3 slekter i Norge. Denne familien har ingen arter på Kreta.

Sivfamilien *Juncaceae* har 26 *Juncus*-arter/underarter og 16 *Luzula*-arter/underarter i Norge. Kreta har 12 *Juncus*-arter/underarter og 2 *Luzula*-arter. Det er 4 felles arter/underarter. Disse er lyssiv *Juncus effusus* (på noen lokaliteter på Kreta), paddesiv *J. bufonius* ssp. *bufonius* (noen kystnære lokaliteter på Kreta), ryllsiv *J. articulatus* (på et par lokaliteter på Kreta) og parkfrytle *Luzula forsteri* (sjelden på Vest-Kreta).

Starrfamilien *Cyperaceae* har 139 arter/underarter innen 12 slekter i Norge. Kreta har 37 arter innen 12 slekter. F.eks. er det kun 16 starr-arter/underarter (*Carex*) på Kreta, mens Norge har 102 arter/underarter. Det er 14 felles arter. Disse er buntsivaks *Eleocharis multicaulis*, fjøresivaks *E. uniglumis*, sumpsivaks *E. palustris*, pollsivaks *Schoenoplectus tabernaemontani*, havsivaks *S.*

maritimus, svartskjene *Schoenus nigricans*, storak *Cladium mariscus*, slakkstarr *Carex remota*, knortestarr *C. otrubae*, agderstarr *C. divulsa*, vårstarr *C. caryophyllea*, vipestarr *C. extensa*, prikkstarr *C. punctata* og grisnestarr *C. distans*.

Enfrøbladete familier på Kreta, som er små i Norge.

Tidløsfamilien *Colchicaceae* har ingen arter i Norge. Kreta har 5 *Colchicum*-arter. Liljefamilien *Liliaceae* har i Norge 6 arter innen 4 slekter. Kreta har 20 arter innen 8 slekter. Det er ingen felles arter. Som eksempel kan nevnes at det er 9 *Gagea*-arter (gullstjerne) og 4 *Tulipa*-arter (tulipan) på Kreta.

Norge har i sverdliljefamilien *Iridaceae* 5 arter innen 3 slekter. Kreta har 19 arter innen 6 slekter. Hageiris *Iris germanica* og sverdlilje *I. pseudacorus* er felles arter. Ellers bør det nevnes at Kreta har 6 *Crocus*-arter og 4 *Romulea*-arter. Norge har ingen arter i sandliljefamilien *Anthericaceae*. Kreta har 2 *Asphodelus*-arter og 2 *Asphodeline*-arter. Dette er dekorative planter som er vanlige på øya.

Løkfamilien *Alliaceae* har 8 *Allium*-arter i Norge. Kreta har 21 *Allium*-arter. Det er ingen felles arter. Det er flere dekorative løkplanter på Kreta og noen av dem kan bli over en meter høye. Hyasintfamilien *Hyacinthaceae* har 4 arter i Norge innen 3 slekter. Kreta har 20 arter innen 5 slekter. Det er ingen felles arter. F.eks. har Kreta 7 *Ornithogalum*-arter (fuglestjerne) og 6 *Muscari*-arter (perleblom), f.eks. er

Muscari comosum vanlig på øya.

Påskeliljefamilien *Amaryllidaceae* har 4 arter/underarter i Norge innen 2 slekter. Kreta har 6 arter innen 3 slekter. Det er ingen felles arter. *Pancratium maritimum* er en vakker hvit lilje som vokser på sandstrendene om høsten.

Enfrøbladete familier som er vanlige både i Norge og på Kreta.

Orkidéfamilien *Orchidaceae* har i Norge 36 arter/underarter innen 21 slekter. Kreta har 65 arter/underarter innen 14 slekter. Hvit skogfrue *Cephalanthera longifolia* og stortveblad *Listera ovata* er felles arter.

Ellers kan nevnes at salepsrot *Anacamptis pyramidalis* er relativt vanlig på Kreta.

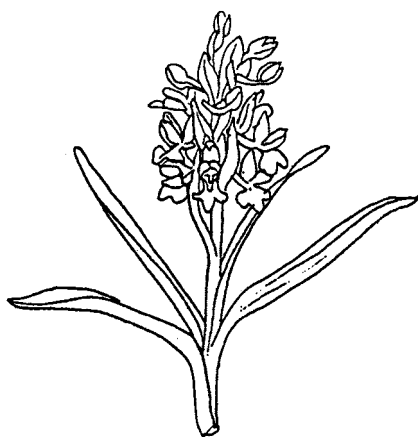
Cephalanthera longifolia

Anacamptis pyramidalis

Kreta er rik på orkideer og f.eks. fins det 28 *Ophrys*-arter/underarter (flueblomst) på øya. Det må også nevnes at i Norge fins en rekke marihand-arter (*Dactylorhiza*).

På Kreta fins kun en *Dactylorhiza*-art: Romeo og Julie (*D. romana*).

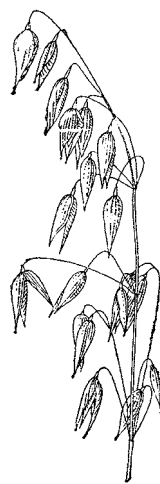

Dactylorhiza romana

Grasfamilien *Poaceae* inneholder 164 arter/underarter innen 52 slekter i Norge. Kreta har 178 arter/underarter innen 77 slekter. Kun 27 slekter er representert begge steder, og det er 19 felles arter/underarter. Disse er grønn busthirse *Setaria viridis*, hønsehirse *Echinochloa crus-galli*, takrør *Phragmites australis*, gulaks *Anthoxanthum odoratum*, krypkvein *Agrostis stolonifera*, storkvein *A. gigantea*, englodnegras *Holcus lanatus*, havre *Avena sativa*, engrapp *Poa pratensis* ssp. *pratensis*, løkrapp *P. bulbosa*, myrrapp *P. palustris*, tunrapp *P. annua*, kjempesvingel *Festuca gigantea*, strandsvingel *F. elatior*, raigras *Lolium perenne*, italiensk raigras *L. multiflorum*, takfaks *Bromus tectorum*, sandfaks *B. sterilis* og lundgrønnaks *Brachypodium sylvaticum*. Ellers fins en rekke småskrift-arter i Lids flora på Kreta.

Lengst nord og lengst syd.

Til slutt vil jeg ta for meg de virkelige ytterpunktene. Fins det noen arter som gror på Kreta, men som også er oppført i Lids flora for Svalbard, det vil si som fins både på 35° nord og opp mot 80° nord? Jeg fant 13 arter. Disse er åkersnelle *Equisetum arvense* ssp. *arvense*, marinøkkel *Botrychium lunaria* (trolig utgått på Kreta), vindeslirekne *Fallopia convolvulus*, meldestokk *Chenopodium album*, vassarve *Stellaria media*, gjetertaske *Capsella bursa-pastoris*, åkerreddik *Raphanus raphanistrum* ssp. *raphanistrum*, åkersennep *Sinapis arvensis* ssp. *arvensis*, hvitkløver *Trifolium repens*, groblad *Plantago major* ssp. *major*, havre *Avena sativa*, myrrapp *Poa palustris* og tunrapp *P. annua*. Riktig nok må det innrømmes at de fleste av disse opptrer som tilfeldige ugras på Svalbard

Avena sativa

Tegningene er fra: A Botanic Tour Round the Mediterranean av *Christopher North*, unntatt *Avena sativa* som er fra: Guide to Useful Plants av *A. Schindlmayr*

HØSTTUR SOPP-, MOSE- OG KULTURTUREN 10.-11. SEPT. I GJERPEN

Foto og tekst:
Norman Hagen

Dette var en tur som ble arrangert av Kåre Homble, Kjell Thowsen og Bjørn Erik Halvorsen.

I nydelig høstvær fikk jeg og flere andre gleden av å gå i hælene på ekspertene og lære masse nytt om sopp, moser og planter. Tempoet var slik at det var rikelig anledning til å fotografere. Disse folkene flyer ikke i all hast over stakk og stein. I et fuktig søkk med råtnende ved kan de oppholde seg i flere timer.

Lørdagen besøkte vi Gunnborgdalen naturreservat og setervollene på Gaupåsen og Løbergseter. Søndag gikk turen til „Seterlandet” nord for Kråketø og til Jarseng. Dette er en type tur hvor man stopper opp og gransker store og små rariteter som naturen byr på.

Et av vannene ved Jarseng

„Denne lille soppen må vi se nærmere på...”

*Soppen ble senere
bestemt til:
Clavaria argillacea
var. sphagnicola,
torvkøllesopp*

LØVETANNEN

Av Nina Lervik

En sommerdag
når løvetannen viser seg
i sin fineste prakt.

Det er sommer,
det er gult over alt.
Blomsten jeg plukker.
Jeg beundrer deg så..
Den hvisker så stille
til meg:

Bruk meg vel
Som en gullnål.
En glede farer inni
mitt sinn,
sammen med blomsterfrøene
som danser
i sommervind.

Fra Naturdagbok av Ulf Svedberg

LISTÉRA - Tidsskrift for Telemark Botaniske Forening
(NBF, Telemarksavdelingen)
21. årgang, 2006, nummer 1

INNHold	Side
Treet, dikt av <i>Halldis Moren Vesaas</i>	3
Årets blomst i Telemark	4
Fra redaksjonen	4
Årets blomst – søterot (<i>Gentiana purpurea</i>), av <i>Kristin Vigander</i>	5
Løsning flere botaniske „nøtter”, av <i>Charlotte Bakke</i>	7
Plantefunn i Telemark 2002, av <i>Bjørn Erik Halvorsen</i>	8
Plantefunn i Telemark 2003, av <i>Bjørn Erik Halvorsen</i>	16
Prolog ved 25 – års jubileum, av <i>Øyvind Skauli</i>	23
Et jubileumsnummer av <i>Listera avis</i> – sangavis av <i>Kristin Vigander</i>	25
Hilsen fra <i>Jorunn M. Haugen</i>	28
TBF – 25 år – „Takke for maten”, av <i>Jan Erik Tangen</i>	29
Møte – og turreferater 2005	32
Lengst nord og lengst syd i Europa III, av <i>Bjørn Erik Halvorsen</i>	45
Høsttur, av <i>Norman Hagen</i>	50
Løvetannen, dikt av <i>Nina Lervik</i>	51

*Fire starr-arter fra turen til Sandøya og Løvøya i juni 2005.
Fra venstre: sandstarr Carex arenaria, blekstarr Carex pallescens,
piggstarr Carex muricata og lodnestarr Carex hirta.*